

**EKONOMI
HÖGSKOLAN**
Lunds universitet

Examensarbete
Kandidatnivå
FEKK01
Januari 2009

Småbolagens attityd till avskaffandet av revisionsplikten

Författare
Ida Olsson
Kristina Trobäck

Handledare
Gunnar Wahlström

Sammanfattning

Examensarbetets titel:	Småbolagens attityd till avskaffandet av revisionsplikten
Seminariedatum:	2009-01-16
Ämne/kurs:	FEKK01 Examensarbete kandidatnivå, 15 poäng
Författare:	Ida Olsson, Kristina Trobäck
Handledare:	Gunnar Wahlström
Fem nyckelord:	Småbolag, revisionsplikt, reglering, intressenter och offentlig debatt
Syfte:	Syftet med vår utredning är att ta reda på vilken attityd små aktiebolag har inför avskaffandet av revisionsplikten. Vi vill dessutom ta reda på vilken betydelse revisorn kommer att ha i framtiden i dessa bolag, kommer det att vara som idag eller om en förändring kommer att ske.
Metod:	Undersökningen använder en kvalitativ metod där intervjuerna utformas på ett semi-strukturerat sätt. Frågorna som används vid intervjuerna har utformats genom den offentliga debatt som finns, som även arbetet belyser.
Teoretiska perspektiv:	För att förstå innebörden med att avskaffa revisionsplikten har vi valt att belysa den institutionella teorin samt Puxty et al (1987) och Jönssons (1991) artiklar i undersökningen. Vad som framkommit är att förändringshastigheten av regleringar påverkas av de mänskliga faktorerna, såsom vanor och rutiner. Detta har bidragit till förståelse för vilka svårigheter avskaffandet av revisionsplikten kan stöta på.
Empiri:	Undersökningens empiriska material består av respondenter från näringslivet, vilka påverkas av revisionspliktens avskaffande. Den offentliga debatten som vi delgivit har även påverkat de semi-strukturerade intervjuerna.
Resultat:	Undersökningen har påvisat att de svenska småbolagen inte är redo för att avskaffa revisionsplikten. Företagen som deltagit har uttryckt att de uppskattar revisorns arbete och finner att det bidrar till en kvalitetssäkring. Undersökningen har också påvisat att företagen många gånger finner det okända skrämmande. Genom en vidare offentlig debatt som även når de mindre svenska aktiebolag hade det okända kunnat komma till ytan. Detta i sin tur hade kunnat leda till att företagen anpassar sig snabbare till de regleringar inom redovisningsområdet som kommer ske. Detta är en förutsättning då undersökningen konstaterat att företagen idag inte kommer avskaffa sina revisorer.

Abstract

- Title:** Small limited businesses attitude towards abolishing the statutory auditing
- Seminar date:** 2009-01-16
- Course:** FEKK01, Degree Project Undergraduate level, Business Administration, Undergraduate level, 15 University Credits Points (15 ECTS)
- Authors:** Ida Olsson, Kristina Trobäck
- Advisor:** Gunnar Wahlström
- Key words:** Small limited businesses, statutory audit, regulation, stakeholder and public debate
- Purpose:** The purpose for our study is to find out what attitude small limited businesses have for abolishing the statutory auditing. Which meaning will the auditing have in the future for these businesses, would it be like today or will there be any differences.
- Methodology:** This study has been exercised with a qualitative method and we chose to frame the interviews like semi-structured. The questions that were used have been influenced by the public debate.
- Theoretical perspectives:** To understand the meaning of the statutory auditing we have chosen to use the Institutional theory, Puerty et al (1987) and Jönsson's (1991) articles. It appears that the human factors, like habits and procedures, have affects on the regulation. This has contributed to understand which difficulties the statutory auditing can encounter.
- Empirical foundation:** The empirical material to this study consists of respondents from the commercial and industrial life. The public debate has contributed with the form of the semi-structured interviews.
- Conclusions:** The study has provided us with the information that the small limited businesses are not ready for an abolishment of the statutory auditing. The respondents have expressed that they appreciate their auditor. We found out that the public debate did not reach out to the small limited businesses as it should. With a better public debate the businesses perhaps should find the new regulations on the accounting area not so frightening. This can imply that the habits and procedures do not have the same effects and that the businesses in the future will follow the new changes.

Förord

Vi vill framföra ett stort tack till samtliga personer som hjälpt oss med vårt examensarbete.

Först och främst vill vi tacka vår handledare, Gunnar Wahlström. Under hela examensarbetet har du visat ditt intresse för vår undersökning genom att bidra med goda råd, synpunkter och din kunskap som varit till stor nytta under arbetets gång.

Inte att förglömma är våra samtliga respondenter som varit villiga att ställa upp och besvarat våra frågor. Trots att ni alla har mycket att göra så tog ni er tid att hjälpa oss och vår undersökning, detta är vi oerhört tacksamma för. Tusen tack för ert bemötande, utan er hade vår undersökning inte kunnat fastställas.

Lund 2009-01-04

Ida Olsson

Kristina Trobäck

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	7
1.1 BAKGRUND	7
1.2 PROBLEMDISKUSSION	8
1.3 FORSKNINGSFRÅGOR	9
1.4 SYFTE	9
1.5 DISPOSITION	10
2 LITTERATURGENOMGÅNG	11
2.1 REDOVISNINGENS OCH REVISIONENS UTVECKLING I SVERIGE	11
2.2 REVISIONENS INTRESSETER	12
2.3 REVISIONENS SYFTE	13
2.4 REVISORNS UPPGIFTER	14
2.5 REVISORNS OPARTISKHET OCH SJÄLVSTÄNDIGHET	15
2.6 MISSTANKE OM BROTT	16
2.7 FÖRVÄNTNINGSGAP	16
2.8 REGLERING	18
2.9 REGLERINGEN I SVERIGE	20
2.10 UTREDNINGAR OM REVISIONSPLIKTENS AVSKAFFANDE I SVERIGE	21
2.10.1 Tre länders avskaffande av revisionsplikten	23
2.11 SAMMANFATTNING AV LITTERATURGENOMGÅNGEN	27
3 METOD	29
3.1 VAL AV METOD	29
3.2 PRIMÄR- OCH SEKUNDÄRDATA	30
3.3 INTERVJUER	31
3.3.1 Intervjuareffekt	32
3.3.2 Besöksintervjuer	33
3.4 RELIABILITET OCH VALIDITET	33
3.5 URVAL	34
3.6 ALTERNATIVA METODVAL	35
3.7 PRESENTATION AV INTERVJUPERSONER	36
3.8 SAMMANFATTNING AV METODKAPITLET	37
4 DEBATT	38
4.1 POSITIVA RÖSTER	38
4.2 NEGATIVA RÖSTER	40
4.3 SAMMANFATTNING AV DEBATTEN	41
5 EMPIRI OCH ANALYS	42
5.1 INSIKTEN ANGÅENDE REVISIONSPLIKTENS FÖRÄNDRING	42
5.2 FÖRSLAG OM EN NY FÖRETAGSFORM	43
5.3 REVISIONENS OCH REVISORNS BETYDELSE	44
5.3.1 Företagen	44
5.3.2 Bankerna	46
5.4 SKATTEVERKETS KONTROLL	48
5.5 REVISIONSPLIKTENS KOPPLING TILL EKONOMISK BROTTSLIGHET	48

5.6 GRANSKNING I FRAMTIDEN	49
5.7 REVISIONSPLIKTENS AVSKAFFANDE.....	50
5.8 SAMMANFATTNING AV EMPIRI- OCH ANALYSKAPITLET.....	54
6 SLUTDISKUSSIONER	55
6.1 FORSKNINGSFRÅGOR.....	55
6.2 STUDIENS TEORETISKA BIDRAG	57
6.3 REFLEKTIONER ÖVER STUDIENS SLUTSATSER.....	59
6.4 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING.....	60
KÄLLFÖRTECKNING	62
BILAGOR.....	68
BILAGA 1 – INTERVJUGUIDE TILL FÖRETAGEN	68
BILAGA 2 – INTERVJUGUIDE TILL BANKERNA	70
BILAGA 3 – INTERVJUGUIDE TILL REVISORERNA.....	72

Förkortningslista

ABL	Aktiebolagslagen
EG	Europeiska Gemenskapen
EU	Europeiska Unionen
FAR SRS	Branschorganisationen för revisorer och rådgivare
SOU	Statens Offentliga Utredningar
VD	Verkställande Direktör
ÅRL	Årsredovisningslagen

1 Inledning

I detta kapitel kommer den svenska ABL:s historiska bakgrund att ges. Här kommer också påvisas vilken betydelse ABL har haft för revisionens och revisionspliktens uppkomst. I problemdiskussionen nämns en utredning som utförts under de senaste åren om revisionsplikten och dess framtid. Anledningen till detta är för att tydliggöra undersökningens forskningsfrågor och syfte. Kapitlet avslutas med en disposition av examensarbetets upplägg.

1.1 Bakgrund

"Jag tillstyrker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen, disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamot och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret." (utdrag ur 2007 års revisionsberättelse för Datorium AB). Varje år betalar svenska företag för att få använda dessa ord i sin årsredovisning, vilka utformas av en revisor efter att denne granskat bolaget. Enligt ABL 9:1 krävs det att varje svenskt aktiebolag har minst en revisor som ska granska räkenskaperna. Behovet att ha en revisor är ingen ny företeelse utan uppkom redan på 1800-talet (Gröjer, 2002).

Under 1800-talet skedde den industriella revolutionen vilket även innebar en utveckling inom redovisningen. Industrins utveckling gjorde att det behövdes en noggrannare redovisning av de kostnader som uppkom i samband med resursomvandlingen. Dessutom behövde långivarna, som satsade allt större kapital i industrin, bättre skydd mot bolagsledningarna. (Gröjer, 2002)

Sverige fick redan 1848 en lag om aktiebolag (Smiciklas, 2006), vid denna tid förekom det en viss form av revision i bolagens verksamheter, men det var först i 1895 års ABL som bestämmelser om revision infördes (Moberg, 2003). I Sverige var den industriella revolutionens utveckling till stora delar kopplad till utbyggandet av järnvägarna och då 1895 års ABL utformades efter det svenska industrisamhällets utveckling och behov påverkade detta utformandet av lagen (Sandström, 2007).

ABL:s genombrott ledde till att det togs fram en rad förutsättningar för att få lov att driva en verksamhet utan personligt ansvar. En förutsättning var att bolagens räkenskaper skulle granskas vilket skulle ske av en utomstående. (Sandström, 2007) Detta innebär att alltsedan de svenska bolagen fick en ABL att rätta sig efter har de innehållit regler om revisorer och revision.

Som ovan nämnts har revisorer och revision funnits under en längre tid men det var inte förrän 1983 som revisionsplikten infördes i samtliga svenska aktiebolag då en undersökning påvisade att det fanns tillräckligt många revisorer att tillgå. Denna revisionsplikt är idag på väg bort. (Thorell och Norberg, 2005)

1.2 Problemdiskussion

Att alla aktiebolag, oavsett storlek och omsättning, ska ha en revisor är något som flitigt debatterats i Sverige de senaste åren. Orsaken har att göra med vad som skett runt om i Europa. Allt fler länder har valt att avskaffa revisionsplikten för små och medelstora företag vilket inneburit en debatt om så också ska ske i Sverige. (Thorell och Norberg, 2005)

Med bakgrund till detta valde den sittande regeringen att tillsätta en utredning för att titta närmre på frågor rörande revisorer och revision. Uppdragets syfte var att se över de regler som finns gällande revision för små och medelstora företag samt ge förslag på vilka förändringar i regelverket som måste ske för att kunna avskaffa revisionsplikten för dessa företag. (SOU, 2008:32)

Förre detta justitierådet Bo Svensson utsågs till särskild utredare. Förslaget han delgivit har sin grund i regeringens ambitioner att sänka de administrativa kostnaderna för svenska företag. Det utredarna föreslår är att det enbart är de allra största företagen som ska omfattas av revisionsplikt, vilket innebär de som uppfyller mer än ett av följande villkor:

- mer än 83 miljoner kronor i nettoomsättning
- mer än 41,5 miljoner kronor i balansomsättning
- fler än 50 anställda

Dessutom föreslår utredningen att samtliga börsnoterade och samtliga finansbolag, oavsett storlek, ska omfattas av revisionsplikten och vara skyldiga att även i fortsättningen anlita revisorer. (SOU, 2008:32) Utredningens slutbetänkande är nu klart och under 2009 väntas en proposition lämnas till riksdagen. (Öhrlings hemsida)

Att genomföra en avskaffning av revisionsplikten anses positivt, men är det så? De externa intressenterna kanske fortsätter kräva att företagen genomför revision för att avtal ska fortsätta gälla, i så fall kan man ifrågasätta om det är nödvändigt att ta bort den. Eller är detta argument kanske bara ett sätt att skrämma upp företagen då beslutet från riksdagen allt mer närmar sig.

1.3 Forskningsfrågor

Är utredningens förslag på vilka som ska undantas revisionsplikt för högt satt, borde avskaffandet ske i etapper med en början hos de allra minsta?

Kommer företagen att spara pengar, som är ett av syftena med avskaffandet av revisionsplikten, eller kommer kostnaderna i företaget finnas kvar?

Borde revisionsplikten avskaffas i Sverige överhuvudtaget?

1.4 Syfte

Syftet med vår utredning är att ta reda på vilken attityd små aktiebolag har inför avskaffandet av revisionsplikten. Vi vill dessutom ta reda på vilken betydelse revisorn kommer att ha i framtiden i dessa bolag, kommer det att vara som idag eller om en förändring kommer att ske.

1.5 Disposition

Kapitel 2 – *Litteraturgenomgång*

Litteraturgenomgången tar upp redovisningens och revisionens historik samt ger en återspeglning av revisionen och revisorns arbete idag. Dessutom ges en genomgång av olika teorier och studier som behövs för undersökningen och dess resultat.

Kapitel 3 – *Metod*

Metodkapitlet tar upp de tillvägagångssätt som använts för att nå fram till undersökningens resultat. Framförallt nämns den kvalitativa metoden men även andra typer av angreppssätt och ansatser presenteras i detta kapitel.

Kapitel 4 - *Debatt*

I debattkapitlet kommer synpunkter, från olika aktörer inom näringslivet, om avskaffandet av revisionsplikten att ges. Denna debatt är av stor vikt för undersökningen och analysen, framförallt har den gett värdefull information till intervjufrågorna.

Kapitel 5 - *Empiri och analys*

Kapitlet kommer att innehålla både undersökningens empiri och analys. Här sammanställs de svar respondenterna gett under intervjuerna samtidigt som svaren kommer att analyseras utifrån den litteraturgenomgång och debatt som förekommer i arbetet.

Kapitel 6 - *Slutdiskussioner*

Slutdiskussionerna kommer att innehålla svar på forskningsfrågorna. Detta i sin tur innebär att här presenteras undersökningens teoretiska bidrag till forskningen och kommer även att ge förslag på fortsatt forskning.

2 Litteraturgenomgång

Kapitlet inleds med en kort historisk redogörelse om bakgrunden till revisionens uppkomst i Sverige. Därefter behandlas vilka som är revisionens intressenter för att sedan gå över till revisionens syfte och revisorns arbete idag. Kapitlet belyser därpå förväntningsgapet mellan företag och revisorer för att sedan behandla regleringar som är av stor vikt för att förstå vad som sker inom redovisnings- och revisionsområdet vid avskaffande av revisionsplikten. Tidigare studier om avskaffandet av revisionsplikten kommer också presenteras i kapitlet. Avslutningsvis kommer i jämförelsesyfte olika länder som redan avskaffat revisionsplikten tas upp.

2.1 Redovisningens och revisionens utveckling i Sverige

Införandet av revisionsplikten skedde den 1 januari 1983, då blev det obligatoriskt för samtliga svenska aktiebolag att ha en revisor. Ett motiv till att införa revisionsplikten var att förhindra ekonomisk brottslighet. En undersökning påvisade att det oftare var hos mindre företag, vars aktiekapital inte var så stort, som ekonomisk brottslighet förekom och inte hos dem som använde sig av revision. Revisionspliktens införande var för att bekämpa ekonomisk brottslighet, vilket inte var någon ny företeelse. (Thorell och Norberg, 2005)

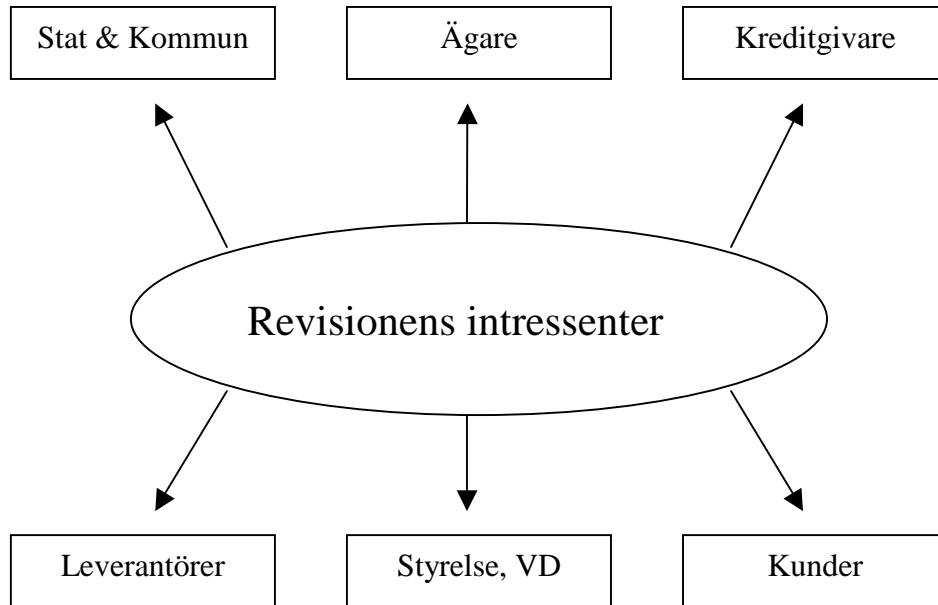
Redan under 1930-talet uppdagades den ekonomiska brottsligheten genom finansmannen Ivar Kreuger även känd som "tändstickskungen". Det Kreuger sysslade med under denna tid kan sägas vara ett stort finansspel, där Kreuger med tiden bara grävde större och större gropar för sig själv. Ronald Fagerfjäll (2005) ställer sig frågan om Kreuger redan på detta stadium var kriminell. Vidare skriver han i sin bok, Ivar Kreuger – en komplicerad finanshistoria, om hur Kreuger friserade på finansmarknaden genom sina förskönande redovisningar av koncernen Kreuger & Toll och sitt allvetande som finansman. Problemet och anledningen till att allt kraschade för Kreuger, under börs- och finanskrisen på 1930-talet, hade mycket att göra med alla nyemissioner och lån som han tagit under tidigare år som han egentligen inte hade likvida medel till och som inte

bokförts på ett korrekt sätt. Efter hans död gjordes en grundlig utredning om Kreugerkoncernen och i den skrivs, den 5 april 1933, att ingenjör Kreuger hade gjort ogiltiga bokföringsåtgärder. Det citeras även följande i utredningen; ”Det är ställt utom tvivel att bolagets balansräkning per den 31 december 1930 så väl som den vid årsberättelsen för samma år fogade så kallade konsoliderade balansräkningen i huru överensstämmande med böckerna dock ge en mycket oriktig bild av den verkliga finansiella läget” (Fagerfjäll, 2005 s. 27). (Fagerfjäll, 2005) Det kan vara svårt att tro att Kreuger använde sig av revisorer, men det gjorde han. Kreugers revisor och barndomsvän Sigurd Henning påpekade dagen innan Kreuger hittades död i Paris att Kreuger & Toll-koncernen befann sig i likviditetskris och bad Kreuger åtgärda detta för att komma ur den. (Heed, 1989)

Kreugers ekonomiska krasch bidrog till att den externa redovisningen tog fart i Sverige. Kraschen innebar att både stora och små sparare, banker och företag förlorade pengar som de satsat på affärer som de inte hade tillräckligt mycket kännedom om. (Gröjer, 2002)

2.2 Revisionens intressenter

Externredovisningens huvuduppgift är att ge en rättvisande bild av företaget (Norberg och Thorell, 2007), med andra ord är den företagens offentliga redovisning. Externredovisningen är framförallt till för de externa intressenterna som företaget har och utan dessa skulle behovet inte finnas (Thorell, 2003). De externa intressenterna som företagen kan ha är stat och kommun, ägare, kreditgivare, leverantörer, styrelse och VD samt kunder (Revision – En praktisk beskrivning, 2006). De svenska aktiebolagens redovisning är till för att kunna nå ut till många användare (Öhman, 2006), internationellt sägs det att revisionen sker i ett samhällsintresse (public interest) för att om inte revisorn kontrollerar företaget skulle intressenterna själva vara tvungna att utföra kontrollen. (Revision – En praktisk beskrivning, 2006)

Figur 1. Revisionens intressenter, Revision – En praktisk beskrivning, 2006

Alla företag har inte de ovan nämnda intressenterna, allt beror på företagets verksamhet och storlek. Mindre företag har oftast färre intressenter då förhållandena är relativt okomplicerade samt att i dessa företag är många gånger ledningen och ägarna samma personer. Detta innebär att deras största intressenter är skattemyndigheterna och kreditgivarna. (Thorell, 2003)

För att säkerställa att den ekonomiska information som företagen lämnar ut till intressenterna är att lita på ska den kontrolleras av en revisor. Revisorn i sin tur är den som ger trovärdighet åt informationen, vilket många gånger är en förutsättning för att näringslivet ska fungera. (Moberg, 2003)

2.3 Revisionens syfte

Revisionens syfte är att granska, bedöma och uttala sig om den ekonomiska informationen företaget lämnar ut, för att på så sätt påvisa för företagets intressenter att det inte finns några felaktigheter (Öhman, 2006). Revisionen hjälper också till med att kontrollera och bedöma om företaget bör drivas vidare i

framtiden (SOU, 1999:43). Revision är dock ingen garanti för att företagets redovisning är helt korrekt. Detta har att göra med att revisorn gör ett urval av vad som ska granskas utifrån olika omständigheter såsom väsentlighet och risk. Dock medför revisionen till att redovisningen företaget gjort får en ökad tilltro. (Norberg och Thorell, 2007)

Revisionen i Sverige har på senare år anpassat sig mer till EG-rätten, framförallt till de bestämmelserna i fjärde, sjunde och åttonde bolagsrättsliga direktiven. (SOU, 1999:43) I det åttonde bolagsdirektivet framhålls det att ett krav på att de revisorer som ska utföra ett aktiebolags revision måste vara antingen auktoriserad eller godkänd, vilket innebär att det inte längre är möjligt för ett aktiebolag att utse lekmän till att vara revisorer för företaget (Rodhe, 2002).

2.4 Revisorns uppgifter

Revisorns uppgifter kan många gånger uppfattas vara statens förlängda arm i näringslivet, vilket är felaktigt. ABL belyser att revisorn är det kontrollerande bolagsorganet, vid sidan av bolagsstämman, styrelsen och VD. Utan det kontrollerade bolagsorganet, som revisorn är, kan företaget nästan inte existera. (Sandström, 2007)

Vilka uppgifter revisorn ska utföra regleras bland annat i lagen. ABL påpekar att revisorn har tre olika granskningsområden; bokföringen, årsredovisningen samt styrelsens och VD:s förvaltning. Efter att ha granskat dessa tre områdena ska revisorn utforma en revisionsberättelse, till årsstämman, som belyser om årsredovisningen har upprättats i överrensstämmelse med ÅRL. Revisionen som revisorn utför har därmed en kvalitetssäkrande funktion. (Diamant, 2004)

För att få fram en bra revisionsberättelse måste revisorn ha tillräckligt med information som denne baserar sina uttalande i berättelsen på. Därför måste revisorn löpande under året aktivt följa företaget genom budgetar, prognoser och periodbokslut och själv göra analyser på den informationen. (Revision - En praktisk beskrivning, 2006) Viktigt att påpeka är att det inte finns någon garanti

att företagets årsredovisning är helt korrekt bara för att det finns en revisionsberättelse (Thorell, 2003)

I revisionsuppdraget ingår också att revisorn ska kontrollera om de som sköter företagets förvaltning uppfyller sina åtagande i en så kallad förvaltningsrevision. (Diamant, 2004) Uppgifterna som revisorn lämnar i denna kan ses som kompletterande information till det som lämnas i årsredovisningens andra delar. (Thorell, 2003) Även då förvaltningsrevisionen är en självständig juridisk skyldighet i Sverige ingår den i den lagstadgade revisionen och behövs ofta för att kunna utföra revisionen av bland annat bokföringen och årsredovisningen (Revision – En praktisk beskrivning, 2006).

Huvuduppgiften för en revisor är att få fram en revisionsberättelse som tillsammans med årsredovisningen ofta ligger som beslutsunderlag för företagets intressenter (Revision – En praktisk beskrivning, 2006). Dock är det viktigt att förstå att den ekonomiska informationen som företagen lämnar ut är en färskvara. Detta medför att årsredovisningen kan ha ett begränsat värde då det kan dröja ett par månader innan informationen offentliggörs i årsredovisningen. (Thorell, 2003) På grund av detta spelar årsredovisningen som informationsunderlag allt mindre roll. Istället har kreditupplysningsinstitut tagit över uppgiften men fortfarande har årsredovisningen för småföretag, som vill ha bankkrediter, en viktig roll. (Gröjer, 2002)

2.5 Revisorns opartiskhet och självständighet

Revisorn har olika krav på sig för att få utföra revision åt företag. I EG:s åttonde bolagsrättsliga direktiv, revisorsdirektivet, finns det uttryckt allmänna krav på yrkesmässig omsorg och oberoende. (Revision – En praktisk beskrivning, 2006) Begreppet oberoende är inget som används i den svenska lagstiftningen då vissa anser att det kan ge ett intryck av att detta är en fullständig situation som revisorn måste följa. Istället har den svenska lagstiftningen valt att formulera att revisorns uppdrag ska utföras med opartiskhet och självständighet. Detta innebär att för varje nytt uppdrag som revisorn ska utföra måste en prövning göras för att se om

det finns risk för att ifrågasätta dennes opartiskhet och självständighet. (Diamant, 2004)

Revisorns revisionsberättelse ska vara objektiv (SOU, 1999:43), vilket innebär att revisorn inte får ha någon anknytning till företaget som denne ska revidera. Revisorn får inte hjälpa dem med bokföringen, dock kan revisorn lämna råd och anvisningar beträffande företagets bokslut. (Rodhe, 2002) Att revisorn håller sig oberoende eller som den svenska lagstiftningen säger, opartisk och självständig, är en viktig faktor för revisorsyrket och dess trovärdighet. (Moberg, 2003)

2.6 Misstanke om brott

Revisorn har inte som huvuduppgift att upptäcka om företag följer gällande lagar, dock kan det under revisionens gång framkomma om så är fallet (Thorell, 2003). Revisorn har inte skyldighet att anmäla alla former av brott utan enbart brott som kan medföra skada för företaget eller deras intressenter (Thorell och Norberg, 2005). En av företagets intressenter är staten vilket innebär att revisorn är skyldig att anmäla om denne upptäcker skatterelaterade brott. Revisorn måste, innan rapporten lämnas till åklagaren, underrätta styrelsen om sin brottsmisstanke. Därefter har styrelsen fyra veckor på sig att åtgärda brottsmisstanken som revisorn har, fullgörs detta har revisorn inte längre någon anmälningsskyldighet. Skulle företaget istället inte fullgöra sin plikt inom den angivna tidsramen måste revisorn avgå och en anmälningsskyldighet infinnes. (Revision – En praktisk beskrivning, 2006)

2.7 Förväntningsgap

Skillnaden som kan uppstå mellan företag och revisorer när det gäller deras uppfattning om vad som ska ingå i revisionen är en av många definitioner på ett förväntningsgap. (Nilsson, 2005) Ända sedan revision av företag påbörjades menar Humphrey et al (1993) att förväntningsgap har funnits. Forskare har under lång tid studerat förväntningsgapet som finns mellan företagen och revisorerna i

hela världen. Under 1970-talet utfördes en amerikansk undersökning som visade att det fanns en tydlig skillnad mellan revisorernas, revisionsobjektens och användarnas uppfattning om revision. Undersökningen påvisade bland annat att många som använde sig av revisorns tjänster hade en uppfattning om att denne garanterade att företaget som blivit reviderat var finansiellt välmående. Ett annat problem som kom fram var att ett missförstånd uppstått angående vad revisorn skulle utföra, då en del hade uppfattningen att revisorn var med när företagen upprättade sina bokslut. Detta innebar att på grund av en felaktig uppfattning om vad revisorn gjorde, ledde till att uppfattningarna fanns att revisorn samtidigt garanterade att bokslutet var korrekt. (Nilsson, 2005)

Den första forskaren som använde sig av uttrycket förväntningsgap var Liggio vars definition av begreppet var, skillnaden mellan den förväntade prestationen mellan en oberoende revisor och användarna av de finansiella rapporterna (Porter, 1993). Brenda Porter är annars den som har skrivit de mest kända teoretiska beskrivningarna av begreppet i olika artiklar (Nilsson, 2005). Definitionerna som tidigare funnits anser Porter (1993) inte är tillräckliga utan alldeles för snävt utformade på grund av att de inte tar hänsyn till att revisorn kan utföra dåliga prestationer som därmed är orsaken till varför de inte kommer upp till de krav som ställs på dem. Porter (1993) menar att en bättre definition på förväntningsprestationsgapet är, skillnaden mellan allmänhetens förväntningar på revisorerna och deras prestationer, som dessa uppfattas av allmänheten.

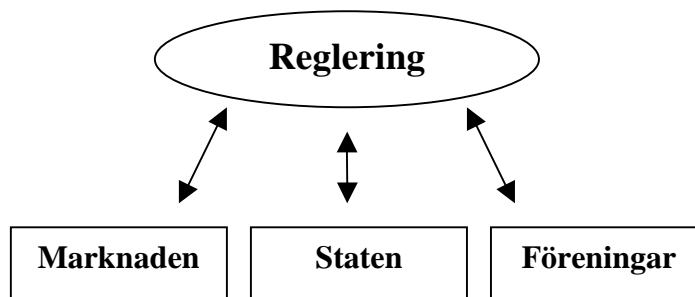
Enligt Porter kan förväntningsgapet huvudsakligen bestå av två olika delar, rimlighetsgap och prestationsgap. Rimlighetsgapet definierar Porter som skillnaden mellan vad allmänheten förväntar sig att revisorn ska utföra och vad revisorn rimligtvis kan förväntas åstadkomma. Prestationsgapet är däremot skillnaden mellan vad allmänheten kan förvänta sig att revisorn ska åstadkomma och vad revisorn uppfattas utföra. Den sistnämnda kan även delas upp i ytterligare ett steg, nämligen otillräckliga standarder och otillräckliga prestationer. Den förstnämnda berör skillnaden mellan uppgifterna som rimligtvis kan förväntas bli utförda av revisorn och revisorns nuvarande uppgifter som definieras av lagar och regler. Den andra berör skillnaden mellan den förväntade kvaliteten på revisorns prestation och allmänhetens uppfattning på revisorns prestation. (Porter, 1993)

Det har funnits tecken på att förväntningsgapet har ökat de senaste 30 åren i Sverige. För att försöka motverka ökningen har det vidtagits olika åtgärder, framförallt har åtgärderna bestått av utbildning. Många gånger har utbildning getts i kombination tillsammans med att försöka matcha revisionen för att möta allmänhetens förväntningar (Öhman, 2006) Bland annat kan information ges ut till intressenterna om vad revisorsrollen innebär och även nämna vilka områden som ingår i en lagstadgad revision. Detta i sin tur tydliggör vad det är som är revisorns ansvar och vad som är styrelsens. (Revision – En praktisk beskrivning, 2006)

Humphrey et al (1993) ansåg inte att utbildning var det bästa sättet att minska förväntningsgapet, även om de höll med om att det kunde innebära att en del av gapet minskade genom detta sätt. Istället föreslog de att revisorernas ansvar skulle utökas. (Humphrey et al, 1993) Andra hävdar att förväntningsgapet blir mindre om revisionsplikten slopas så att revisionen istället blir efterfrågestyrd på grund av att det ger företagen och revisorerna större utrymme att själva komma överrens om vad som ska ingå i revisionen. (Balans, 2008:2)

2.8 Reglering

Vid avskaffandet av revisionsplikten kommer en reglering inom redovisnings- och revisionsområdet att ske. När förändringar inom dessa områden ska göras kan det ofta vara både svårt och ta lång tid. För att få en bättre förståelse för dessa faktorer används den institutionella teorin. Teorin påvisar att det är den mänskliga faktorn, dess tröghet på grund av vanor och rutiner, som påverkar förändringshastigheten. (Artsberg, 2003) I en artikel presenterar Puxty et al (1987) en tidigare studie gjord av Streeck och Schmitter där dessa, utifrån den institutionella teorin, definierar tre huvudsakliga principer som påverkar regleringen. De tre principer som nämns är marknaden (fri konkurrens), staten (hierarkisk kontroll) och föreningar (spontan solidaritet) där samtliga tre har en betydelsefull roll vid reglering av redovisningen samt att regleringen endast kan förstås genom att beakta alla tre principerna.

Figur 2. Tre principer som påverkar regleringen

Marknaden, med den fria konkurrensen, bidrar till att skapa både ekonomiska aktörer som vinstmaximerar och samtidigt konsumenter som är nöjda med de fördelar som konkurrensen medför. Dock förmodas det uppstå spänningar, intressekonflikter, mellan säljare och köpare. Den hierarkiska kontroll som staten utför genomförs med allmänt överenskomna regler och procedurer som stöds av lagstiftningsmonopolet som staten har. Regleringen som staten bidrar till kan innebära att ett skydd från att externa hot uppstår för aktörerna och att samtliga medborgare får en rättvis och förutsägbar behandling. I denna princip kan det även uppstå spänningar då staten som utför reglerna förser sig själva med privilegier medan andra aktörer förser med olika typer av skyldigheter. Staten har även en betydelsefull uppgift med att se till att relevant finansiell information ges ut till omgivningen, exempelvis intressenterna, då marknaden inte alltid tar sitt fulla ansvar för att själva förse omgivningen med denna information. Den tredje principen som Streeck och Schmitter nämner är föreningar, spontan solidaritet. Föreningar påverkar regleringen genom förmågan av att känna samhörighet. Som en medlem i en förening finns möjligheten till att få en kollektiv identitet. Dock finns risken att spänningar uppstår på grund av att någon utomstående inte har samma normer och värderingar som finns inom föreningen. Streeck och Schmitters tre olika principer konkurrerar ständigt samtidigt som de är beroende av varandra. (Puxty et al, 1987)

Föreningar är enligt Puxty et al (1987) underordnat staten och marknaden vid reglering av redovisningen. Detta innebär att de regleringsformer som nämns i artikeln framförallt är en blandning av de två sistnämnda principerna. I Streeck och Schmitters modell finns det två olika extrempunkter, liberalism och legalism.

Den förstnämnda innebär att reglering uteslutande sker utifrån marknaden medan den andra fullständigt stödjer sig på staten och det som finns i lagen. Redovisningsregleringarna befinner sig någonstans mellan dessa två extrempunkter, enligt Puxty et al (1987) finns Sverige närmre extrempunkten legalism på grund av statens direkta inblandning i regleringen.

Streeck och Schmitters studie har en del brister som Puxty et al (1987) framhåller. En brist som de belyser i sin artikel är synen på den internationella regleringen, Streeck och Schmitter har istället lagt fokus på den nationella staten, vilket innebär en förlorad bild av vad de internationella regleringarna har för påverkan för enskilda länder. En annan brist är att inte belysa de historiska och sociala faktorerna. Genom att inte ta hänsyn till dessa, i så stor omfattning som hade varit önskvärt, förlorar studien olika förklaringar såsom principernas ursprung. Puxty et al (1987) hävdar att för att förstå regleringens utveckling måste man också beakta historien och se utvecklingen utifrån ett historiskt perspektiv.

2.9 Regleringen i Sverige

För att kunna förstå redovisningsregleringens utveckling i Sverige är det av stor betydelse att beakta dess historia. Därför är det viktigt att gå tillbaka till 1930-talets Sverige och Kreugerkraschen som enligt Jönsson (1991) har påverkat den svenska redovisningens och revisionens utveckling. Tidigare i detta kapitel belystes Kreugerkraschen och dess innebörd. Det Kreuger gjorde var en stor skandal vilket ledde till att förändringar skedde i Sverige. Tidigare hade den svenska regleringen styrts av marknaden men i och med Kreugerkraschen skedde ett maktskifte. Staten fick en starkare ställning och var den som övervakade så att liknande krascher inte skulle uppstå igen. Samtidigt utökade socialdemokraterna, som kommit till makten, välfärdstaten och avtal gjordes mellan anställda och fackföreningar. Vid denna tid var det staten som allt mer övertog regleringen från marknaden. Kreugerkraschen påvisade att det fanns ett behov av bättre redovisning och granskning. Detta innebar, enligt Jönsson (1991), att revisorprofessionen försökte etablera sig, vilket de klarade av, dock var de inte tillräckligt stora för att ta direktivet. (Jönsson, 1991)

Som ovan nämnts verkar det vara skandaler som påverkar redovisningens utveckling. Jönsson (1991) skriver i sin artikel att det under många år förekommit olika debatter om redovisningen som uppkommit på grund av att det funnits ett missnöje. Varför det sedan kan ta långt tid att genomföra förändringen, lösningen på missnöjet, har att göra med att det finns många aktörer med olika intressen. Jönsson (1991) anser att redovisningen har två huvudmål, den ena är att förse med information för att kunna utföra kontroll och den andra för att kunna fatta beslut. För undersökningens del är detta två viktiga faktorer att komma ihåg så att dessa inte blir bortglömda vid kommande regleringar inom landet.

Då Sverige är medlem i EU innebär det att landets redovisning påverkas av direktiven som EU framför. Redovisningen inom EU regleras genom direktiv som innehåller mål, dock får varje enskilt medlemsland själva besluta om hur dessa mål ska uppfyllas. (Flower, 1994) Detta i sin tur innebär att varje medlemsland måste skapa sin egen reglering för att direktiven ska kunna uppfyllas, exempelvis genom lagstiftning (Cairns, 1997). Detta innebär att det direktiv som EU specificerat angående avskaffandet av revisionsplikten ska Sverige nu med egen utformad reglering uppfylla. Detta för oss in på den utredning som den sittande regeringen begärt att få fram.

2.10 Utredningar om revisionspliktens avskaffande i Sverige

Sedan Sverige blev medlem i EU 1995 har vi fått ta del av dess olika regelverk. Ett av EU:s regelverk är det fjärde direktivet som handlar om revision och revisionsplikten. Direktivet innebär att revisionen kan undantas för onoterade små och medelstora företag. Detta utnyttjas i många av EU:s medlemsländer dock inte av alla, Sverige är en av dem som inte utnyttjar undantagsregeln. För att anpassa den svenska lagstiftningen till övriga nationer i EU har även förslaget om revisionspliktens avskaffande tagits fram i Sverige. Utredningen som den sittande regeringen begärt att få fram, SOU 2008:32, är nu klar och kommer med all sannolikhet fattas beslut om under 2009. Den största anledningen till varför denna utredning begärdes fram har med att EU förespråkar regelförenklingar för små

och medelstora företag. Detta är även något som den svenska regeringen förespråkar. EU:s förslag är att minska den administrativa bördan för de europeiska företagen med 25 procent. SOU-rapporten har kommit fram till att om avskaffandet av revisionsplikten genomförs i Sverige kommer de administrativa kostnaderna för de svenska företagen att minska med 5,8 miljarder kronor om året. (SOU, 2008:32)

Utredningen som tagits fram rekommenderar att Sverige avskaffar revisionsplikten. Den anser även att granskningen av styrelsen och VD, den så kallade förvaltningsberättelsen, ska slopas i samband med avskaffandet. Revisorn för ett aktiebolag är idag skyldig att granska att företaget betalt sin skatt och att inga brott gjorts i verksamheten. Enligt förslaget som utredningen tagit fram ska även detta slopas, däremot förordar utredningen att korruption även i fortsättningen ska anmälas. Ytterligare föreslår utredningen att en revisors mandatperiod kortas ner från fyra till ett år. (SOU, 2008:32)

Som tidigare nämnts föreslår utredningen att det enbart är de allra största företagen som i fortsättningen ska omfattas av revisionsplikt. Företag som räknas som större är bland annat de som uppfyller mer än en av följande punkter:

- mer än 83 miljoner kronor i nettoomsättning
- mer än 41,5 miljoner kronor i balansomslutning
- fler än 50 anställda

Om avskaffandet genomförs innebär det att 96-97 procent av de svenska aktiebolagen inte kommer att ha revisionsplikt i framtiden. Utredningen anser att Skatteverket när som helst under ett verksamhetsår kan gå ut till aktiebolagen och göra en inspektion av deras bokföring och annan räkenskapsinformation om avskaffandet av revisionsplikten sker. Genom att Skatteverket utför flygande inspektioner blir kontrollerna snabbare, billigare och effektivare och de ser även till att regelverket följs. Ytterligare föreslås att alla aktiebolag ska lämna uppgifter i sin deklaration om deras bokslut gjorts av en uppdragstagare och om årsredovisningen blivit granskad av en revisor. (SOU, 2008:32)

Merparten av aktiebolagen ska i fortsättningen kunna tillämpa frivillig revision. Utredningen som genomförts antar att i början kommer cirka 60 procent av de svenska aktiebolagen fortsätta med att behålla sin revisor men förväntar sig att denna siffra minskar med tiden. Utredningen tar stöd från tidigare års ABL som fanns innan revisionsplikten infördes då cirka 45 procent valde frivillig revision. (SOU, 2008:32)

2.10.1 Tre länders avskaffande av revisionsplikten

För några år sedan begärde Svenskt Näringsliv en kartläggning av för- och nackdelarna med en lagstadgad revisionsplikt för de svenska aktiebolagen. Utredningen utfördes av Per Thorell vid Ernst & Young och Claes Norberg vid Lunds universitet och genomfördes med de internationella förändringarna i åtanke för att se om även förändringarna kunde implementeras i Sverige. (Thorell och Norberg, 2005)

Nedan kommer en skildring att ges av länder som valt att avskaffa revisionsplikten. De länder som valts ut för att studeras närmre är England, Danmark och Finland för att se hur deras tillvägagångssätt har varit.

England

Innan England valde att använda sig av undantagsregeln, ur EU:s fjärde bolagsrättsliga direktiv som handlar om revisionsplikten, var samtliga aktiebolag tvingade till att bli reviderat enligt en lag från 1967. England införde undantagsregeln för revision redan 1993 och gränserna för revisionsplikten har allt sedan dess successivt höjts. När en höjning gjordes under 2004 innebar det att Englands gränsvärde överrensstämde med EU:s direktiv. (Thorell och Norberg, 2005) Under september 2008 gjordes den senaste höjningen och idag definieras ett större företag i England som ett företag med: (SOU, 2008:32)

- mer än 6,5 miljoner pund i nettoomsättning
- mer än 3,25 miljoner pund i balansomsättning
- fler än 50 anställda

I dagsläget utnyttjar uppemot 70 procent av företagen som är inom gränsvärdet för definitionen mindre företag undantagsregeln. Dock måste publika aktiebolag fortfarande revideras. (Torell och Norberg, 2005)

Många olika studier har gjorts i England angående revisionsplikten under åren som den successivt avvecklats. En av studierna utförde Jill Collis under 2003 där studien var att se vad företagsledare för onoterade aktiebolag tyckte om nyttan med revision och dess avskaffande. Studien påvisade att företag med en tämligen hög omsättning valde att fortsätta använda sig av revisorn, frivillig revision, för de ansåg att deras kreditvärdighet blev mer positiv. En förklaring till detta agerande ansåg Collis var att desto högre omsättning företaget har ju lägre blir den marginella kostnaden för revisionen. Dessutom innebär det att en högre omsättning ökar sannolikheten för att det finns externa intressenter för företaget. Därav kan revisorn vara en extra värdemätare. (SOU, 2008:32) Vad studien också påvisade var att den stora orsaken till varför företagsledarna valde bort revisionen var främst på grund av lägre revisionskostnader. Trots att de hade detta som argument var det inte många som kunde redogöra för de exakta kostnadsbesparingarna vilket kan tyda på att besparingarna inte var särskilt stora. (Collis, 2003)

Vid en vidare syn på revisionsplikens avskaffande i England utifrån intressenterna sätt att se på avskaffandet finns det en del uttalande om förändringen. En av många intressenter är banken vars uttalande varit att de fortfarande förespråkar en reviderad årsredovisning för att besluta om ett företag ska få krediter. HM Revenue and Costom (motsvarande Skatteverket) har påpekat att de anser att den successiva avregleringen har varit bra, då de anser att risken finns att en direkt maximiregel för avskaffande gör att implementeringen ta längre tid. De anser däremot inte att ett företag utgör ett större skäl för närmare granskning på grund av att de valt bort att bli reviderad utan att även företag som i fortsättningen revideras kan behöva granskas i framtiden. (SOU, 2008:32)

Danmark

Danmark avskaffade revisionsplikten den 21 mars 2006, dock ett beslut som utgjordes av en ganska långdragen process med en hel del utredningar precis som i Sverige. De drivande krafterna bakom beslutet var den venstre och konservativa regeringen. (Balans, 2007:2) När Danmark från början införde revisionsplikten var grunden att öka tilltron i räkenskapsinformationen från företagsledningen till ägarna. Men eftersom det visat sig att detta många gånger var en och samma person har revisionsplikten tappat sin funktion. Dock var detta inte den enda anledningen till avskaffandet av revisionsplikten där fanns även andra faktorer som spelade in. Bland annat ville de höja konkurrensmöjligheten för danska företag utanför landets gränser samt närma sig EU och därmed utnyttja dennes undantagsregel om revision. (SOU, 2008:32)

Under tiden utredningen pågick angående avskaffandet av revisionsplikten var 58 procent av företagen för avskaffandet eller mildrande regler. När revisionsplikten avskaffades under 2006 valde Danmark, liksom England, att avskaffandet skulle ske i etapper. Den första etappen omfattade så kallade kategori B-företag, vars verksamheter har ett speciellt tillvägagångssätt för att besluta om att avstå från revidering. De måste nämligen besluta på bolagsstämman om de ska använda sig av revision eller inte och får efter beslutet inte ändra det. Om man på bolagsstämman väljer att avstå revision måste detta skrivas in i det slutliga reviderade bokslutet, görs inte detta är företaget tvungen att även i fortsättningen bli reviderat. Detta har varit ett problem på grund av att många företag glömmer skriva in det. (SOU, 2008:32; Balans, 2007:2)

Efter avskaffandet av revisionsplikten har större delen av de danska företagen valt att behålla revisionen, endast 6,5 procent har valt bort det (ECON-rapport nr 2007-092). Anledningen till att många har valt att behålla revisionen är inte på grund av inrådan från sin revisor utan för att intressenterna krävde det samt att det inte fanns så mycket pengar att spara. Ytterligare en anledning är att företagen inte haft tillräckligt med kunskap om den nya lagändringen. De gränsvärden som idag gäller för fortsatt revisionsplikt i Danmark är för företag som uppfyller fler än en av följande punkter två år i följd: (SOU, 2008:32)

- mer än 3 miljoner danska kronor i nettoomsättning
- mer än 1,5 miljoner danska kronor i balansomslutning
- fler än 12 anställda

Finland

Finland avskaffade sin revisionsplikt den 1 juli 2007. Reformen för avskaffandet hade förberedts under en lång tid där en utredning tillsattes redan 2001. Förslaget som utredningen kom fram till lades fram under 2003. Redan innan avskaffandet genomfördes fanns det regler om att mindre aktiebolag i Finland kunde undantas revision om de lät sina räkenskaper granskas av så kallade lekmannarevisorer. Dessa företag skulle då inte överstiga två av de tre följande gränsvärdena: (SOU, 2008:32)

▪ Nettoomsättning	680 000 euro
▪ Balansomslutning	340 000 euro
▪ Anställda	10 stycken

När Finland införde den nya revisionslagen 2007 var syftet att förbättra boksluten och revisionens tillförlitlighet samt jämförbarhet (Balans, 2007:4). Ett annat syfte med avskaffandet hade med att de ville rätta sig efter EU:s fjärde bolagsrättsliga direktiv. Samtidigt som avskaffandet av revisionsplikten genomfördes i Finland plockades även lekmannarevisorerna bort då dessa inte uppfyllde kraven i det åttonde bolagsdirektivet för att vara godkänd revisor. (SOU, 2008:32)

I de länder som tidigare nämnts har det precis som i Finland skrivits en del om den ekonomiska brottsligheten och dess relation till revisionsplikten. Finland ansåg dock inte att detta var något problem som skulle förhindra dem från att avskaffa revisionsplikten. I Finland har företagen fortfarande rätt till att välja en revisor om de vill, dock ska detta fastställas i bolagsordningen. Även olika intressenter har rätt att ställa krav på att företaget ska bli reviderat, såsom kreditinstitut och leverantörer. Idag är gränsvärdet att de företag som understiger två av de följande tre punkterna undantagna från revisionsplikt: (SOU, 2008:32)

- mer än 200 000 euro i nettoomsättning
- mer än 100 000 euro i balansomsättning
- fler än 3 anställda i medeltal

2.11 Sammanfattning av litteraturgenomgången

Litteraturgenomgången har framförallt belyst den litteratur som ligger som grund för att skapa förståelse för undersökningens problematik. Kapitlet inleddes med en översikt om redovisningens och revisionens uppkomst och vilka uppgifter revisorerna har idag. I samband med denna del har även företagens intressenter belysts för att få en bild av vem som har intresse i företagens finansiella rapporter. Litteraturgenomgångens avsnitt angående förväntningsgapet benämns för att ge läsaren en bättre förståelse för vilka faktorer som kan leda till att ett missnöje uppstår mellan revisorn och företaget.

Undersökningen som utförs baseras på att en eventuell avreglering av revisionsplikten ska ske. För att få en bättre förståelse för vad denna avreglering innebär för redovisnings- och revisionsområdet har studien av Streeck och Schmitter, artikeln av Jönsson (1991) som belyser den svenska regleringen samt Flower (1994) och Cairns (1997) använts. Samtliga artiklar är relativt gamla, den senaste från 1997. Det kan vara av intresse att ifrågasätta vad som skett efter denna period framförallt varför ingen mer aktuell artikel finns inom området reglering. Att det finns en brist på litteratur inom området, främst inom Sverige, är något som ska beaktas. Undersökningen ger möjligheten till att bidra till mer aktuell information om den svenska regleringen.

Avslutningsvis ges exempel från tre länder där avskaffandet av revisionsplikten skett; England, Danmark och Finland. Anledningen till denna genomgång är att se om Sverige har någon lärdom att hämta från dessa länder. På grund av denna anledning var det därför dessa tre länder användes då de kan bidra med olika lärdomar. England för att det var många år sedan de avskaffade revisionsplikten, Danmark för att de ligger nära Sverige och har relativt lik ABL och Finland på grund av att de ligger nära Sverige och var det senaste landet som avskaffade

revisionsplikten. Ländernas likhet är att de alla satsat på att avregleringen ska ske successivt, ingen har såsom utredningens förslag direkt gått på EU:s direktiv.

3 Metod

I detta kapitel motiveras valet av metod och tillvägagångssätt som använts för att kunna utföra undersökningen. Framförallt förklaras varför den kvalitativa metoden använts och varför intervjuerna valts att genomföras på ett semi-strukturerat sätt. Slutligen klargörs vilket urval som gjorts av undersökningens respondenter samt en presentation av dem.

3.1 Val av metod

Undersökningen har valts att genomföras med hjälp av kvalitativ metod. Den kvalitativa metodens undersökningar är mer inriktade på ord snarare än siffror vid insamling och analys av data. (Bryman och Bell, 2005) Metoden lämpar sig väl i studier som baseras på mindre populationer vilket undersökningen av småbolagens attityd om revisionsplikten gör (nationalencyklopedin).

Vid användning av den kvalitativa metoden blir informationen mer öppen vilket innebär att det finns möjlighet att överraskningar uppstår. Användningen av denna öppna metod kan härledas till den induktiva ansatsen (Jacobsen, 2002), då man menar att den kvalitativa ansatsen övervägande är induktiv (Backman, 1998). Genom att använda den kvalitativa och den induktiva ansatsen har forskarna ett öppnare förhållande till det som ska studeras. Kritiker anser att det är naivt att tro att en forskare ska kunna gå ut och studera verkligheten med ett helt öppet sinne. Gamla värderingar och olika åsikter om vad som är viktigt och mindre viktigt är saker som forskarna kommer att bära med sig i sin forskning, vare sig det är medvetet eller inte, och därför kan kritiken vara väl befogad. (Jacobsen, 2002)

Oavsett vilken metod som används vid en undersökning måste den inhämtade informationen bearbetas och tolkas. I den induktiva metoden, som undersökningen bygger på, är det viktigt att komma ihåg att informationen tolkas vid mer än ett tillfälle. Först ger respondenten sin tolkning av ämnet som sedan forskaren ska tolka för sin undersökning, därefter tolkar läsaren det hela på sitt sätt. Detta innebär att den induktiva ansatsen alltid måste tolkas minst två gånger

till skillnad från den deduktiva ansatsen där forskaren har en uppfattning om ämnet som denne standardiserar. (Jacobsen, 2002)

Undersökningen baseras på den kvalitativa metoden med en induktiv forskningsansats. Genom att göra på detta sätt kommer teorin genereras utifrån empirin som syftar till att beskriva hur verkligheten ser ut och kommer att se ut i framtiden. Detta innebär också ett inslag av den deskriptiva ansatsen i undersökningen då denna beskriver hur saker är och hur verkligheten ser ut snarare än att beskriva hur det bör vara som den normativa ansatsen gör. (Artsberg, 2003)

3.2 Primär- och sekundärdata

När information samlas in för första gången och den kommer ifrån personer eller grupper av personer kallas information för primärdata (Jacobsen, 2002). Denna typ av data är det som undersökningen bygger på då informationen om ämnet, småbolagens attityd till avskaffandet av revisionsplikten, är bristfällig.

Information som tidigare har samlats in, till tidigare forskning eller studier där problemformuleringar satts efter deras syfte, som forskare vill använda sig av i sin undersökning kallas för sekundärdata. Vid användning av denna typ av data krävs att användaren förhåller sig kritisk till informationen och urvalet av källorna de använder. Det är viktigt att titta på tillförlitligheten, varifrån källorna kommer och vem som samlat ihop dem. (Jacobsen, 2002)

Undersökningens sekundärdata består främst av artiklar från olika ekonomitidskrifter som behandlar ämnet i stort. Dessa artiklar används för att hjälpa till att få fram undersökningens primärdata. Litteraturen som används som sekundärdata, både till litteraturgenomgången och debatten, har hämtats från ELIN och LOVISA vilket är två databaser som finns vid Lunds universitet. Genom dessa har vi funnit äldre utredningar som undersökningen använder sig av, vilket då används som sekundärdata.

En stor anledning till varför vi valt att använda både primär- och sekundärdata har att göra med att dessa två datainsamlingsmetoder kontrollerar varandra, vilket vi anser stödjer och styrker undersökningens resultat (Jacobsen, 2002).

3.3 Intervjuer

För att uppnå det bästa resultatet med undersökningens syfte anser vi att den intervjuteknik som bäst lämpar sig är personliga intervjuer med företagsledare ute i näringslivet, olika revisionsbyråer och banker. Det mest effektiva sättet för att snabbt komma fram till ett resultat anser vi är att intervjuerna utformas på ett semi-strukturerat sätt.

En semi-strukturerad intervju är när forskaren utgår från ett förhållandevis specifikt ämne som ska undersökas men där respondenten får möjligheten att utforma sina svar på sitt eget sätt (Bryman och Bell, 2005). Varför vi valt denna form har att göra med att vi kan anpassa oss betydligt mer till respondenterna samtidigt som vi innehar en viss struktur som följs bland samtliga intervjuer. Att utföra intervjuerna på ett semi-strukturerat sätt har enbart inneburit fördelar för undersökningen. Framförallt har vi känt att respondenternas svar blivit ärligare då de fått större frihet att svara och på så sätt har undersökningen samtidigt tagit del av information som annars inte kommit på tal.

Vid användning av en semi-strukturerad metod har forskaren oftast en lista över frågor som ska behandlas under intervjun, en så kallad intervjuguide. Denna minneslista är som ett stöd för forskarna under intervjun så att de inte utelämnar vissa specifika områden. Dock behöver frågorna på listan inte ställas i samma ordning vid de olika intervjuerna. (Bryman och Bell, 2005) De frågor vi valt att ställa till respondenterna baserades på den information som kommit fram genom litteraturgenomgången som tidigare tagits upp och genom debatten som kommer att behandlas senare i arbetet. Vid intervjuerna har vi känt att denna minneslista varit till stort stöd, särskilt för att få igång intervjun. Däremot har vi inte följt den slaviskt utan försökt att så långt som möjligt använda oss av respondenternas svar för att bygga vidare på dem.

Förhoppningen var att genomföra intervjuerna med våra respondenter genom personlig kontakt. Vi hade redan gjort klart att om det skulle finnas vissa hinder för att genomföra intervjuerna genom ett personligt möte skulle vi försöka genomföra den via telefonkontakt, vi hade dock turen att inte behöva utföra våra intervjuer på detta sätt.

Vi har valt att spela in allt intervjumaterial för att inte gå miste om värdefull information och även på ett korrekt sätt kunna citera personerna i uppsatsen. Ytterligare anledning till att vi valt att spela in har att göra med att vi gärna ville ha ögonkontakt med respondenten för att kunna föra ett bra samtal. Att utföra en personlig intervju genom att enbart föra anteckningar gör att man sänker blicken och respondenten kan uppfatta det som distraherande. Att helt utesluta anteckningar är inte heller att föredra då det kan vara bra att anteckna olika följdfrågor som kan uppkomma, under tiden respondenten besvara en annan fråga, så att den inte glöms bort.

Genom att spela in intervjun finns det en risk att respondenten reagerar negativt och känner sig obekvämt i situationen (Jacobsen, 2002). Därför ansåg vi att det var viktigt att vid första kontakttillfället informera om att vi helst ville spela in intervjun. Skulle respondenten inte vilja bli inspelad hade de möjlighet att vid detta tillfälle uttrycka det så att vi vid intervjun var förberedd på att anteckna. Vid ett tillfälle var det en respondent som inte ville bli inspelad, detta var något som vi respekterade och löste det hela med att en utförde majoriteten av frågorna medan den andra istället la mer fokus på att anteckna. Vid de övriga intervjutillfällena har vi haft förmånen att spela in vilket har underlättat arbetet av empiriavsnittet och vår analys.

3.3.1 Intervjuareffekt

Den som utför undersökningen kan, oavsett om det är medvetet eller inte, påverka utförandet av undersökningen. Framförallt kan detta hända vid en intervju, vilket

därför kan beskrivas som en intervjuareffekt. Det finns olika faktorer som påverkar, exempelvis kläder, utseende och kroppsspråk. (Jacobsen, 2002)

3.3.2 Besöksintervjuer

Vid besöksintervjuer påverkas intervjun av den miljö som den utspelar sig i, vilket även forskning har påvisat, detta kallas kontexteffekt. Forskningen visar också att det inte finns några neutrala kontexter vilket innebär att det är omöjligt att säga att en miljö är bättre eller sämre. Att genomföra en intervju ansikte mot ansikte tycks innebära att respondenten finner det enklare att tala om känsliga ämnen gentemot om intervjun sker via en telefon. En annan fördel, i förhållande till telefonintervjuer, är att forskaren får en bättre helhetsbild av intervjun då denne inte går miste om respondentens reaktioner och kroppsspråk. (Jacobsen, 2002) Dock påpekar Jacobsen (2002) att besöksintervjuer är betydligt kostsammare och att respondenterna oftast är väldigt upptagna med sitt arbete vilket kan innebära att det är svårt att få tid att komma och ställa sina frågor.

Besöksintervjuerna har alla skett på respondenternas kontor på grund av att vi ansåg att där känner dessa sig mest hemma och det kan påverka svaren som ges. Då undersökningen baseras på en mindre population ansåg vi att de kostnader som besöksintervjuer för med sig är av liten betydelse och att fördelarna med att vi kommer till dem överväger de kostnader som uppstår.

3.4 Reliabilitet och validitet

Ett annat ord för reliabilitet är tillförlitlighet (Jacobsen, 2002). Om intervjuareffekter, såsom vem som utför undersökningen eller andra faktorer som kan påverka resultatet, inte påverkar undersökningen innebär det att god reliabilitet finns. (Lundahl och Skärvad, 1999) Reliabilitet berör frågan om undersökningens resultat har möjlighet till replikerbarhet, möjlighet till samma resultat vid nytt genomförande (Bryman och Bell, 2005). Lundahl och Skärvad (1999) menar att reliabilitet är en nödvändig förutsättning för validitet.

Validitet betyder giltighet (Jacobsen, 2002), vilket i många fall beskrivs som det viktigaste forskningskriteriet. Utgångspunkten för validitet är att titta om undersökningens slutsatser hänger ihop eller inte. Vid kvalitativ forskning är inte mätningar det huvudsakliga intresset, vilket innebär att validitet inte har en särskilt stor betydelse i denna typ av undersökning som vi genomfört. (Bryman och Bell, 2005)

Förhoppningen finns om att undersökningens reliabilitet ska vara god. Undersökningens betydelse får därmed en större effekt. Dock finns en risk att urvalet av respondenter medför att reliabiliteten kan brista och att undersökningens replikerbarhet därmed försvagas. Detta har inneburit att vi försökt tydliggöra undersökningens tillvägagångssätt, vilket är en förutsättning för att kunna replikera undersökningen.

3.5 Urval

Syftet med undersökningen har haft stor påverkan på vårt urval. När vi tog fram vilka respondenter vi ville intervjua har syftet hela tiden styrt oss, då syftet är att se vilka attityder som finns bland småbolagen angående avskaffandet av revisionsplikten. Syftet har gjort att vårt urval består av olika typer av företag som finns i Skåne med en omsättning som understiger 20 miljoner kronor. Detta då de får en direkt påverkan av de förslag som kommer att läggas fram till riksdagen under det kommande året.

Urvalet har vi också gjort då vi anser att det finns för få undersökningar om vilken attityd de mindre företagen har. Enligt vår mening har tidigare undersökningar inte haft tillräckligt stor fokus på de mindre företagen. Därför vill vi med vår undersökning bidra med att titta närmre på dessa företag som i synnerhet påverkas av det lagförslag som ska läggas fram.

Då undersökningen framförallt har fokus på att ta reda på vilken attityd småbolagen har till avskaffandet av revisionsplikten utförde vi intervjuer med företag så länge vi fick nya synpunkter. När svaren som företagen gav började

upprepas ansåg vi inte att det längre var meningsfullt att fortsätta med att intervjua fler företag utan valde att istället påbörja vår analys av materialet vi samlat in. Självklart spelade examensarbetets tid också in i vårt urval, dock var det inte den största faktorn till antalet respondenter som användes.

3.6 Alternativa metodval

Vid all empirisk undersökning är valet av metod för datainsamlingen ett viktigt beslut, vi har tidigare i metodavsnittet skrivit om vilka metoder vi valt. I detta avsnitt kommer vi att belysa varför vi valt bort andra datainsamlingsmetoder.

Vid val att använda sig av strukturerad intervjumetod betyder det att när forskaren utformar och ställer frågorna till respondenten görs detta efter ett redan klart och utformat frågeschema (Bryman och Bell, 2005). Frågorna som ställs är även slutna vilket är ett argument till varför vi inte valt att använda oss av denna metod. Vi kände nämligen att ämnet, revisionspliktens avskaffande, skulle kräva eventuella följdfrågor under pågående intervju för att förstå och komma djupare in i ämnet. Bryman och Bell (2005) påpekar även att denna typ av intervjumetod inte ger den svarstendens som forskare hoppas på, vilket är ett argument vi håller med om.

En annan intervjuform är enkätundersökningar. Enkäter har en ungefär likvärdig struktur som en personlig strukturerad intervju, dock krävs det att enkäten är lättförståelig eftersom det inte finns någon att fråga vid eventuella oklarheter. Det finns en del fördelar med att göra enkätundersökningar, särskilt när forskaren vänder sig till en stor population. Men för att få fram en bra och relevant svarsfrekvens kan det vara svårt och ganska tidskrävande (Bryman och Bell, 2005). Arbetet med att få in enkäterna från att de skickats ut kräver en del tid då påminnelser ofta måste skickas ut. Detta är den stora anledningen till att vi valt att utesluta enkätundersökning i vår undersökning på grund av att vårt examensarbete endast skrivs under tio veckor. Dock är vi medvetna om att även besöksintervjuer är tidskrävande men anser att vi lättare kan påverka tidsåtgången vid val av detta sätt. Bryman och Bell (2005) påpekar även att enkäter inte passar till alla typer av

frågor och undersökningar. Detta styrker ytterligare vår argumentation att välja bort denna metod eftersom våra frågor kräver omfattande svar och en och annan följdfråga. Ytterligare en nackdel vid val av enkätundersökningar är att det inte går att garantera att det är den tilltänkte respondenten som besvarar enkäten. (Bryman och Bell, 2005)

3.7 Presentation av intervjupersoner

Nedan kommer en presentation av de personer som ställt upp för en intervju för vår undersökning.

Michael Falkenklev driver en klädesbutik i Höör, Falkenklevs Mode, sedan 20 år tillbaka.

Mats Håkansson arbetar som företagsrådgivare på Sparbanken Finn i Eslöv.

Bengt Johansson är ägare av Fastighets AB Frontnine, som varit verksamma sedan 1994.

Daniel Nilsson arbetar på Handelsbanken i Höör som ställföreträdande kontorschef.

Karl-Erik Nilsson är godkänd revisor med många år inom branschen och driver egen revisionsbyrå. Hans klienter är framförallt små och medelstora företag.

Margreth Persson är privatpraktiserande tandläkare sedan många år tillbaka.

Mathias Persson är ägare av aktiebolaget Jägersbo, som både driver camping och nattklubb.

Tord Sassler är auktoriserad revisor och arbetar på Öhrlings PricewaterhouseCoopers i Malmö. Han har omkring 200 klienter, både stora och små.

Monica Svantesson är delägare i Romelebygdens Kabelteve där hon sköter företagets ekonomi.

Mona Åkesson är delägare av företaget Limex AB där hon är ansvarig för företagets löpande redovisning och årsbokslut.

3.8 Sammanfattning av metodkapitlet

Metoden som undersökningen använder sig av är en kvalitativ metod med en induktiv forskningsansats. Undersökningen genomförs genom besöksintervjuer där intervjuerna är utformade på ett semi-strukturerat sätt. Metodkapitlet har även diskuterat vilken typ av data som kommer att användas, primär- och sekundärdata, och faktorer som påverkar vilket förhållningssätt man som forskare ska ha till dem. Dessa olika typer av data har hjälpt till att utforma intervjuguiden som använts under intervjuerna med respondenterna. Metodkapitlet belyste även andra alternativa metodval och motiverade varför dessa inte har använts.

4 Debatt

Revisionspliktens avskaffande har debatterats flitigt de senaste åren och åsikterna går isär. I detta avsnitt presenteras ett utdrag från denna debatt. Avsnittet kommer både beröra de positiva och de negativa rösterna som gör sig hörda i debatten. För att tydliggöra detta på bästa sätt kommer först de positiva rösterna framställas för att sen nämna de negativa, allt för att göra det så tydligt för läsaren som möjligt.

4.1 Positiva röster

Svenskt Näringslivs VD, Urban Bäckström, är en av många som välkomnar förslaget att slopa revisionsplikten. Bäckström påpekar att han tycker att det är viktigt att det är företagsledarna som ska besluta om de vill fortsätta med revision och inte något som lagstiftaren ska göra. Detta för att han menar att revisionsplikten ger en konkurrensnackdel för de svenska småföretagen och därför borde företagen själva få bestämma om de vill behålla sin revisor eller inte. (Balans, 2007:3)

Thorell och Norberg (2005) visade i sin utredning, som gjorde på uppdrag för Svenskt Näringsliv, att de kostnader som företagen har inte uppväger den obligatoriska revisionen. De tror att om revision behövs för att få krediter hos bankerna så kan företag köpa tjänsten frivilligt vilket de tycker kan ses som en kostnad för krediten. Att Thorell och Norberg (2005) anser att revisionsplikten ska avskaffas har vi nämnt tidigare, där en anledning är att de tror att företagen själva kan bestämma om behovet av revision finns. Tidigare nämndes anledningen till varför revisionsplikten infördes från början, bland annat för ett brottsförebyggande syfte. Rapporten som Thorell och Norberg (2005) tagit fram tyder på att den brottsförebyggande effekten är relativt liten. Anledningen är att revisorernas anmälningsskyldighet vid brott inte omfattar företagsformer som inte har revisionsplikt. Detta innebär att företag som är brottsbenägna istället väljer en företagsform som inte har krav på att bli reviderade, vilket innebär att detta argument för att behålla revisionsplikten faller. Thorell och Norberg (2005)

bygger detta argument från studier av slopad revisionsplikt i andra EU-länder där det inte finns motiv att ha kvar revisionsplikten endast på grund av denna anledning.

Att den ekonomiska brottsligheten skulle öka vid avskaffande av revisionsplikten tycks vara överdriven. Att använda det som ett argument för att behålla revisionsplikten är att undervärdera småföretagarna som seriösa företagare. Många av dessa företagare ägnar ju trots allt stor del av sin tid åt företaget. (LRF konsult)

Företagarnas Karin Berggren, Svenskt Näringslivs Carl-Gustaf Burén och Sveriges Redovisningskonsulters Förbunds Fredrik Dahlberg är för att revisionsplikten avskaffas. Dock skrev de i en debattartikel i Dagens Industri att det finns en risk att småföretagen skräms till att fortsätta använda sig av revisorer, trots att de inte behöver det. De menar att de funnit att Skatteverkets kommer ha en hårdare kontroll mot dem som inte kan bevisa att de anlitat en revisor än mot dem som gör det. Detta innebär att Skatteverket under det löpande räkenskapsåret kan kontrollera bokföringen hos de företag som inte har en revisor. De anser att företagen kan känna en stor osäkerhetsfaktor med att på kort varsel bli kallad till Skatteverket för att visa upp företagets bokföring vilket kan leda till att företagen istället väljer att behålla sin revisor. (Svenskt Näringsliv)

Ett annat argument som nämns i debatten är att företagarna förmodligen kommer få det svårare att få krediter hos bankerna. Men bankföreningens VD, Ulla Lundquist, står bakom avskaffandet av revisionsplikten för små företag. Dock anser föreningen att företagen ska fatta ett aktivt beslut om man vill ta bort sin revisor, vilket är en skillnad mot vad utredningen föreslår. Att bankerna uppskattar revisorernas arbeten är något som Lundquist inte förnekar då revisorerna bidrar till trovärdighet till de siffror som presenteras av företag vid behov av krediter. Dock är inte detta tillräckligt, utan de står bakom ambitionerna som regeringen har när det kommer till att minska de administrativa kostnaderna för företagen. Lundquist tror dock inte att avskaffandet av revisionsplikten kommer att medföra några dramatiska förändringar. Detta har att göra med att hon tror att företag som i framtiden är i behov av krediter sannolikt kommer att

fortsätta anlita denna typ av tjänster för att bevisa att ordning och reda finns i verksamheten. (Svenska bankföreningen)

Även advokatsamfundets förre detta ordförande, Stefan Lindskog anser att revisionsplikten bör avskaffas då han ser den obligatoriska revisionen som en börda för småföretagen. Han ser sig själv vara försiktigt positiv till förändringen och menar att det finns goda skäl till att avskaffa plikten och förenkla för företagen trots att statens kontroll minskar något. (Advokaten)

4.2 Negativa röster

Till skillnad från Stefan Lindskog är Bengt Skough, ansvarig på småföretagarfrågor hos FAR SRS, mer negativ till förslaget av revisionspliktens avskaffande. Han anser att det finns en risk när kvalitetssäkringen av företag som idag finns försvinner vilket kan innebära ett tomrum. Skough påpekar att revisionen har fungerat för att garantera att företagen har ordning och reda och att om revisionsplikten avskaffas uppstår ett problem om hur företagets kvalitet i redovisningen ska säkerställas i framtiden. (Nytt från revisorn, 2007:5)

Konsultfirman Econ Pöyry har utfört en studie angående den samhällsekonomiska nyttan av revision. Studien visar att vinsterna med avskaffandet av revisionsplikten för de små företagen är begränsad medan det tyder på att kostnaderna kommer bli betydande för samhället och övriga intressenter. Dessutom visar studien att det finns risk för bland annat ökade skattekontroller från samhällets sida och svårare för företagen att få krediter. Detta får Dan Brännström, generalsekreterare hos FAR SRS, att ifrågasätter om det verkligen kommer att bli enklare för företagen. Brännström menar att det inte enbart är positivt att avskaffa revisionsplikten då det finns risk att förenklingar leder till att förtroendet minskar inom näringslivet och samhället. (FAR SRS)

Att Skatteverkets kontroll utökas om revisionsplikten avskaffas, så som skett i Danmark, är något som Brännström är rädd för. Istället för att avskaffa revisionsplikten för små bolag har FAR SRS istället föreslagit att man inför en ny

företagsform för de mindre företagen som inte har revisionsplikt. Detta för att inte förlora den tydlighet som idag finns, att alla aktiebolag ska ha en revisor, vilket Brännström tror att banker och leverantörer skulle dra nytta av. Han påpekar att revision självklart bara ska göras i företag där behovet finns och efterfrågas men att det förslag som FAR SRS lagt fram är mer logiskt och bidrar till att förtroendet för aktiebolagen finns kvar. (Balans, 2007:1)

Inte helt oväntat är Skatteverket kritiska till utredningens förslag och påpekar att de kommer att behöva utöka sina resurser kraftigt om revisionsplikten avskaffas för att klara av att utföra den kontroll som revisorerna idag gör (Balans 2008:8-9). Idag är Skatteverket beroende av att deklARATIONERNA i så stor utsträckning som möjligt är korrekta från början vilket gör att de ser en fara i förslaget som Bo Svensson i sin utredning tagit fram. Särskilt kritiska är de för att utredningen underskattat de effekter revisorer har för att motverka fel och fusk i företagens inkomst- och skattedeclarationer. De tror att med en slopad revisionsplikt kommer fler fel uppstå i företagens räkenskaper, oavsett om de är medvetna fel eller inte, vilket leder till fler fel i deklARATIONERNA. Skatteverket anser att om ett beslut om avskaffandet av revisionsplikten fattas så bör gränsvärdet vara betydligt lägre än det som utredningen tagit fram. (Skatteverket)

4.3 Sammanfattning av debatten

Debatten som nämns i detta kapitel har påvisat att det inte finns en klar uppfattning om revisionsplikten borde avskaffas. Debatten har också påvisat att man heller inte är överrens om på vilket sätt avskaffandet skulle ske. Vad däremot debatten klargör är att det finns vissa faktorer som ständigt nämns från båda lägren, exempelvis ekonomisk brottslighet och kostnaderna. När de olika lägren tar upp dessa faktorer har de olika uppfattningar om vad som sker med dem vid avskaffande av revisionsplikten. Tydligt med debatten är att det inte finns någon säkerhet angående vad som kommer ske och att svaren på de påståendena som ges inte kan besvaras förrän något år efter att avskaffandet beslutats av riksdagen. Däremot har dessa påståenden varit till stor hjälp för de intervjufrågor som använts till empiriavsnittet.

5 Empiri och analys

I detta kapitel kommer undersökningens empiri och analys att ges. Kapitlet inleds med att tydliggöra hur väl insatta respondenterna är när det gäller avskaffandet av revisionsplikten. Deras reaktioner om utredningens förslag och alternativa förslag som kommit fram i debatten kommer också att belysas. Respondenterna kommer också närmre delge vilken betydelse revisionen och revisorn har för dem samt om de ser en koppling mellan revision och ekonomisk brottslighet. Respondenterna avslutar med att ge sin syn på räkenskapsgranskningen i framtiden. Kapitlet avrundas med en analys av respondenternas svar med en återkoppling till tidigare kapitel.

5.1 Insikten angående revisionspliktens förändring

De företag som deltagit i undersökningen har alla varit medvetna om att en förändring inom revisionsområdet är på väg att ske. Dock har deras kunskaper vid många tillfällen varit bristande när det gäller vilka gränsvärde utredningen har föreslagit för vilka företag som kommer undantas revisionsplikt i framtiden samt om förändringen redan fastslagits av riksdagen. Företagen har däremot varit väl insatta i att deras verksamhet i framtiden inte kommer att behöva någon revision vilket de påpekade att deras revisorer har informerat dem om. Många av företagen ansåg dock att debatten som förts angående avskaffandet av revisionsplikten inte nått ut till dem, vissa har fått debatten underrättad genom revisionstidningar men inte mer än så. Därför hade många av företagen önskat en bättre offentlig debatt som även sträckte sig till de mindre svenska aktiebolagen.

Revisorerna däremot har varit betydligt mer insatta i utredningens förslag och verkar föra en öppen dialog med sina kunder, angående avskaffandet av revisionsplikten, vissa mer aktivt än andra. Anledningen till att det är revisorerna som går ut med informationen ansåg Tord Sassler ha att göra med att företagen ska få höra det från dem först så att företagen inte ifrågasätter varför deras revisor inte tidigare sagt detta till dem. Dessutom menade Karl-Erik Nilsson att en annan anledning är att samtidigt kunna informera kunderna om att de erbjuder andra

tjänster än enbart revision, särskilt ansåg han att detta märks bland de större byråerna.

Bankerna har däremot inte gått ut med någon information angående avskaffandet av revisionsplikten till sina kunder gällande vad bankerna i fortsättningen kommer kräva av dem. Anledningen har att göra med att beslutet ännu inte tagits av riksdagen och att förslaget inte träder i kraft förrän om ett par år. Dock har bankerna varit insatta i gränsvärdena som utredningen tagit fram och ansett att dessa är lite väl tilltagna.

När företagen som deltagit i undersökningen blivit upplysta om gränsvärdena som utredningen föreslagit tyckte samtliga att värdena var för högt satta. Vissa menade på att gränsvärdena verkade vara mer anpassade för större länder inom Europa där det finns betydligt fler stora företag än vad det finns i Sverige. Att istället införa en successiv avreglering som mer är anpassad till de svenska aktiebolagen är något som företagen istället hade föredragit, dock så påpekade Margreth Persson att det kan vara svårt att bestämma vart första gränsen ska sättas. Revisorerna ansåg också att gränsvärdena som föreslagits är satta för högt. De hade också, precis som företagen, föredragit att en avreglering skett successivt så att marknaden lättare hade kunnat anpassa sig.

5.2 Förslag om en ny företagsform

Idag har alla aktiebolag i Sverige revisionsplikt. Detta innebär en tydlighet för företagen och deras intressenter. Förslaget att, istället för att avskaffa revisionsplikten, införa en ny företagsform för att inte förlora den tydlighet som idag råder bland aktiebolagen har många av respondenterna ansett varit ett intressant förslag.

Flera av respondenterna uttryckte att de kände en trygghet om ett företag var ett aktiebolag på grund av att de då visste att de blivit reviderade. Denna tydlighet av att se direkt vad det är för företagsform verksamheten har innebär en viss garanti. Därför ansåg merparten av företagen att denna tydlighet skulle bibehållas och att

de företag som bortser från revision i framtiden kunde tillhöra en annan företagsform. En annan anledning, till varför de kände en trygghet till aktiebolag, var att somliga inte ansåg att det var vem som helt som kunde åstadkomma hundratusen kronor till eget kapital som krävs för att kunna bilda ett aktiebolag.

Att införa en ny företagsform skulle innebära att företag som idag är aktiebolag och som vill avsäga sig revisionsbiten inte heller skulle få ta del av de fördelar som det innebär att tillhöra denna företagsform. En ny företagsform ansåg också många av respondenterna skulle vara bra då de ifrågasätter varför företag som ska följa samma lag ska behandlas olika när det gäller revision.

5.3 Revisionens och revisorns betydelse

Revisionen och revisorn har inte riktigt samma betydelse för företagen såsom de har för intressenterna, exempelvis banken. Dock har både företagen och bankerna som deltagit i undersökningen varit överrens om att revisionen som utförs av revisorer utgör en kvalitetssäkring.

5.3.1 Företagen

Företagen har vid ett flertal tillfällen uttryckt att de inte räds för att deras årsredovisning granskas av myndigheter, mycket på grund av att de haft revisorer som de anser är duktiga och som de litar på som kontrollerat den tidigare. Gemensam faktor för företagen har varit att de anser att de har ett väl fungerat samarbete med sina revisorer. Då företagen i undersökningen framförallt har befunnit sig på mindre orter har många av dem också haft revisorer som befunnit sig relativt nära samt att dessa inte tillhört allt för stora byråer. Företagen har framhävt att de anlitat mindre byråer på grund av närmre samarbete då de ansåg att större byråer inte infriar den personliga kontakt som många av företagen i undersökningen värdesätter. Flera av företagen har påpekat att de fått en känsla av att det blir en betydligt opersonligare kontakt med en revisor från en större byrå. Många av respondenterna påpekade också revisorns betydelse när det gäller

rådgivning där flertalet av företagen nämnt att de ofta använder sin revisor som ett bollplank.

”Jag utnyttjar min revisor som en rådgivare och det tycker jag är den allra viktigaste biten.” (Mathias Persson)

Att revisionen som revisorn utför skulle vara för kostsam är inget som undersökningens respondenter hållit med om. Företagen har vid flera tillfällen framhävt revisorns arbete som något positivt, något som uppskattas och som de gärna betalar för. Revisorerna och bankerna har också påpekat att de inte tror att kostanden som de svenska aktiebolagen har för revision är speciellt hög i förhållande till andra länder. Argumentet som givits i debatten om att det är för stora kostnader när det gäller revision för företagen, trodde revisorerna framförallt hade att göra med att det finns vilande bolag som inte har några intäkter. För dessa företag kan kostnaderna anses höga där revisionen dessutom inte tillför någon nytta, varken för samhället eller för det enskilda företaget. För dessa vilande företag och även för väldigt små företag som inte har några lån ansåg Karl-Erik Nilsson att revisionen kan vara en belastning där det är befogat att inte anlita revisorer för att bli reviderade.

De flesta företagen ansåg också att deras revisor varit tydlig med att förklara vad som ingår i revisionen. Det var en respondent som inte fullt ut visste vad företaget betalade för och hade önskat att dennes revisor hade varit lite mer utförlig i sin förklaring. Dock har de flesta företagen förklarat att de har en form av regleringspapper för vad som ska ingå i revisionen och vad det är som revisorn utför åt företaget som de sedan får betala för. Vissa av företagets revisorer har också tydliggjort vad som är lagstadgat och som de på grund av lagen måste utföra så att det aldrig ska uppstå missförstånd dem emellan. Att revisorerna på ett tydligt sätt visat vad som är lagstadgat verkade vara uppskattat ute bland företagen.

Revisorerna har också förklarat att de skriver ett uppdragsbrev innan de utför ett nytt uppdrag. Detta uppdragsbrev anser de tydliggör vad som är deras ansvar och

vad som är styrelsens och företags ansvar. Dock påpekade revisorerna att det ändå troligtvis, trots uppdragsbrevet, finns företag som tror att revisorn ska utföra betydligt mer i sin revision av företaget. Trots att dessa företag finns ansåg revisorerna att de i och med sitt uppdragsbrev är tillräckligt tydliga men vad de ska utföra. Revisorerna menade på att de företag som ändå inte förstår har mer att göra med deras bristande intresse och kunskaper för den ekonomiska biten i företaget snarare än otydliga anvisningar från revisorerna.

Många av företagen, dock inte alla, har valt att inte själva utföra sin bokföring på grund av att de känt att de inte har intresset eller kunskapen för att själva klara av att sköta den ekonomiska biten. Istället har de låtit sig anlita bokföringsbyråer som sköter det åt dem, där byrån samtidigt många gånger har en nära kontakt med företags revisor.

5.3.2 Bankerna

Revisionen som revisorn utför åt företagen har även stor betydelse för bankerna, vilket bankerna tydliggjort vid intervjutillfällena. Dock påpekas att de också värdesätter redovisningen. För dem är det väldigt viktigt att redovisningen som företagen överlämnar, när de vill bedömas för kreditvärdighet, baseras på korrekta uppgifter.

”Jag skulle kunna säga så här, det viktiga är ju egentligen inte att någon har skrivit på någon revision utan det är viktigare att man har en redovisning som bygger på korrekta antaganden.”

(Mats Håkansson)

Vad bankerna framförallt betonar vid intervjuerna är att de måste kunna lita på uppgifterna som de baserar sina kreditbeslut på, att de verkligen stämmer. Här kommer revisorns betydelse in för bankerna, då de hävdar att det är skillnad på det som företagen lämnar in och det som revisorn lämnar in. Mats Håkansson menade på att ett bra bokslut är bättre än vad företagen visar upp och ett dåligt

bokslut är sämre än vad företaget visar. För honom spelade företags överlevnadsförmåga in, det som tidigare skett är historia men kan ändå vara av betydelse.

Mats Håkansson ansåg att det är väldigt viktigt att leva med företagen när de har framgångar men även när de stöter på motgångar då de ofta behöver mer hjälp. Att dra sig tillbaka så fort det går sämre för företagen är inget Mats föreslår att bankerna bör göra, i alla fall inte i första taget.

”Jag fick höra en gång att bankmän delar ut paraplyer när det är sol men tar tillbaka dem när det regnar.” (Mats Håkansson)

Trots att äldre bokslut är historia ansåg Daniel Nilsson att dessa är viktiga för att fatta nya kreditbeslut. Revisorn utför idag revision på årsbokslut som påverkas av äldre bokslut. Skulle ett företag inte låta sig bli reviderat på ett antal år och sedan begära ett kreditbeslut antog Daniel Nilsson att bankerna ändå i framtiden kommer kräva någon form av granskning av revisorer. Dessa kommer med stor sannolikhet då behöva sätta sig ner och kontrollera företaget många år bakåt, vilket han inte såg som en särskilt billig process för företaget.

Dock har Mats Håkansson uttryckt att han ser ett företags årsredovisning som en färskvara där den, när han får ta del av siffrorna, kan vara inaktuell. Årsredovisningen belyser hur företaget såg ut ett halvår tidigare men att mycket kan ha hänt sedan dess. Därför ansåg han att redovisningen kan ha en större betydelse för dem än en underskriven årsredovisning. På grund av detta värdesätter han ett nära samarbete med de inblandade.

Bankerna verkar bygga upp ett nära samarbete med revisorerna. Framförallt ser samarbetet ut att vara starkare bland banker och revisorer på samma ort. De stora byråerna verkar de inte ha lika mycket samarbete med utan bankerna ser ut att lita på att byråns namn ger den kvalitetssäkring de är ute efter. Relationen de har med mindre revisorer tyder mer på att de ska få en bild av dem som utför revisionen och se att kunskapen och professionalismen infinnes, såsom det oftast görs på de

stora byråerna. Mats Håkansson förklarade att han försöker bygga upp en triangel mellan banken, företaget och revisorn. Han menade på att genom denna uppbyggnad skapas ett nära samarbete.

”...det finns två stycken parter i detta här som är intresserad av att tjäna pengar – revisionsbyrån och banken, går det bra för kunden går det bra för alla tre.” (Mats Håkansson)

5.4 Skatteverkets kontroll

Respondenterna har överlag varit överrens om att Skatteverkets kontroll ska utökas om avskaffandet av revisionsplikten genomförs. Dock är inte alla lika säkra på att så kommer att ske. Många av respondenterna uttryckte sin förhoppning om att Skatteverket kommer att få den kapacitet att klara av att ta över kontrollen på företagen som utesluter revisionen så att de klarar av att kontrollera att företagen fortsätter sköta sin redovisning. Dock ansåg vissa respondenter att det finns en risk för en hetsjakt mot företag som utesluter revision i framtiden. Detta är inget som ansågs önskvärt om ifall beslutet går igenom och det i svensk lagstiftning finns angivet att företag har valmöjligheten att avstå från revision. Flertalet respondenter påpekade att någon form av kontroll måste ske mot företagen, både mot dem som fortsätter med revision men framförallt mot företagen som i framtiden inte längre kommer att anlita revisorer som granskar deras årsredovisning. Detta för att undvika att ekonomisk brottslighet uppstår.

5.5 Revisionspliktens koppling till ekonomisk brottslighet

Respondenterna hade olika uppfattningar angående om det fanns någon klar koppling mellan revisionsplikten och den ekonomiska brottsligheten. Dock ansåg majoriteten att en viss koppling fanns men inget som de hade något större belägg för. Tord Sassler trodde i alla fall att revisionsplikten hade haft en avskräckande

effekt och att ett borttagande av plikten förmodligen skulle innebära en ökad ekonomisk brottslighet. Dock var det flertalet av respondenterna som påpekade att revisionsplikten inte helt avskräckt de som inte vill följa lagen.

*”De som är intresserade av att fuska brukar alltid hitta nya vägar och ligger oftast steget före.”
(Margreth Persson)*

Dessutom påpekades det att den ekonomiska brottsligheten inte heller försvunnit sedan 1983, då revisionsplikten infördes, och kan därför ifrågasättas om den därmed ökar i och med ett avskaffande.

5.6 Granskning i framtiden

De respondenter som deltagit i undersökningen har alla varit positivt inställda till revisorn och dess arbete. Företagen har i sina svar hela tiden poängterat att de uppskattar det som deras revisor utför åt dem och känner inget behov att i första taget avstå från revisionen trots att de har möjligheten till att göra det i framtiden.

Att avstå från sin revisor och låta någon auktoriserad redovisningskonsult sköta granskningen av företaget i framtiden är något som fått olika utslag i intervjuerna. En del företag har tydligt framfört att förslaget inte är intressant för deras verksamhet utan kommer istället att välja att fortsätta med sin revisor, trots att de auktoriserade redovisningskonsulterna hade klarat av uppgiften att granska företagets räkenskaper. Andra företag har inte helt varit motståndare till detta förslag, dock vill de ha mer information om dennes utbildning och jämförbarheten till revisorn.

”...ja om de har erfarenheten, men inte om jag inte kan få de fördelar med att vara reviderad i bankernas ögon med kreditvärdighet och trovärdighet gentemot våra kunder...” (Mathias Persson)

Bankerna har inte heller varit motståndare till förslaget, att det skulle räcka med att företagen granskas av en auktoriserad redovisningskonsult. Vid flera tillfällen har bankerna tydliggjort att det som är viktigt för dem är att den som granskat och skrivit under en årsrapport kan sina saker. Vad de också nämnde är att de måste veta vad det är för utbildning och kontroll som ligger bakom titeln auktoriserad redovisningskonsult så att inte vem som helst kan titulera sig som det och att dessa i framtiden också blir kontrollerade uppifrån såsom revisorerna blir idag.

Revisorerna har inte utgett samma trygghet i sina svar angående deras arbete i framtiden. Att de skulle stå helt utan arbete när revisionsplikten avskaffas är inget som de tror. Dock finns en risk enligt Karl-Erik Nilsson, att vissa företag som låter redovisningsbyråer sköta deras redovisning idag även i framtiden tar över kontrollen av företagets räkenskaper. Han menar på att många av redovisningsbyråerna som finns har väldigt goda kunskaper och att han själv har märkt av detta vid revision av företag som anlitar redovisningsfirmor. Här finns en risk att företagen väljer bort revisorn som i dessa fall enbart kostar pengar för att granska en redan oklanderlig årsredovisning.

5.7 Revisionspliktens avskaffande

Det har ovan visat sig att det brister i informationen ut till företagen angående avskaffandet av revisionsplikten. Anledningen kan vara flera, bristande intresse från företagets sida eller bristande vidd på den offentliga debatten. Det sistnämnda är den faktor som yppat sig i undersökningen och som bidragit till att företagen haft bristfälliga kunskaper angående avskaffandet av revisionsplikten.

Enligt den institutionella teorin påverkas förändringshastigheten av mänskliga faktorer. Teorin har påvisat att förändringar kan ha en lång övergångstid på grund av att människor har vanor och rutiner som de inte vill göra sig av med. Detta beror många gånger på att det okända är skrämmande. Avskaffandet av revisionsplikten skulle innebära att företagen har möjlighet att i framtiden avstå från sin revisor. Revisorn har i många företag blivit en vana att ha vid sin sida.

Företagen som deltagit i undersökningen har varit mindre svenska aktiebolag. De har tydligt beskrivit att relationen till sina revisorer varit bra och att de känner att de kunnat använda revisorn som rådgivare. Som tidigare nämnts så ska revisorn vara opartisk och självständig, på grund av denna regel kan det bland annat uppstå ett förväntningsgap mellan revisorn och företaget. Vid flera tillfällen har företagen uttryckt att deras revisorer utför det som de förväntar sig av dem. Någon enstaka gång har det nämnts att de gärna hade önskat att revisorn kunde vara tydligare i sina svar, men ändå påpekat att allt som oftast får de tillräckliga svar för att kunna gå vidare själva och lösa eventuella problem. Detta har inneburit att de tecken som funnits på att förväntningsgapet skulle ha ökat de senaste tre decennierna verkar vara missvisande, då det i undersökningen framkommit att det nätt och jämnt inte finns något förväntningsgap.

Vad undersökningen påvisat är att företagen utövar en viss reservation mot nya förändringar. Vissa har varit nyfikna mot det som komma ska men tydligt framfört att de vill vänta och se vad andra företag kommer göra och vad som händer dessa. Det okända med vad som kommer att hända begränsar företagen vilket bidrar till att de gärna bibehåller det som är tryggt och säkert, sina vanor och rutiner.

Respondenterna har samtliga framfört sitt missnöje med gränsvärdena som utredningen tagit fram. Gränsvärdena är EU-direktiv, men de länder som idag har valt att avskaffa revisionsplikten har valt att inte direkt gå på dessa värden utan istället utfört en successiv avreglering. Att Sverige inte gör detsamma är något som respondenterna höjt ögonbrynen för. England påbörjade sin avreglering redan 1993 och deras motsvarighet till svenska Skatteverket har tydligt lyft fram risken med att inte utföra en successiv avreglering. Framförallt påpekade de att det finns en risk att implementeringen av förändringen tar betydligt längre tid att genomföra om inte en successiv avreglering görs. Återigen återkommer vi till att för att förändringar ska kunna genomföras på ett smidigt sätt får inte de som påverkas av förändringarna bli skrämde och därmed ta fastare tag i sina gamla rutiner. Motsvarigheten till Skatteverket i England påpekade också att de inte anser att företag utgör större skäl för närmare granskning om de avstår från

revision än från företag som blir reviderade. Respondenterna har uttryckt att de vill att Skatteverket ska utföra kontroll mot samtliga företag, men särskilt mot dem som avsäger sig revision. Skatteverket själva verkar vara inne på samma linje, vilket leder tillbaka till den offentliga debatten. Den offentliga debatten som framförallt borde få en större vidd borde också innehålla underrättelse från länder som redan avskaffat revisionsplikten och dra lärdom från dessa. De flesta av undersökningens respondenter har haft bristande eller ingen kunskap om hur avregleringarna har sett ut i övriga Europa. Genom att även lägga till internationell debatt i den svenska offentliga debatten hade företagen fått ännu mer kunskaper att stödja sina argument på vilket också hade kunnat innebära att deras argument hade sett annorlunda ut.

Det har funnits en offentlig debatt om avskaffandet av revisionsplikten vilket tidigare har belysts. Dock har inte debatten nått fram till dem som berörs först och främst, de små svenska aktiebolagen. Bristande offentlig debatt bidrar till att kunskapen tryter och att informationen som företagen fått enbart kommit från ett håll, revisorerna. Det är viktigt att tänka på från vart och vem informationen som ges kommer ifrån och om det finns någon bakomliggande orsak. Undersökningen har påvisat att informationen till företagen kommit från deras revisorer och det är framförallt revisorerna som har risken att förlora sina arbeten om avskaffandet genomförs. Därför är det oerhört viktigt att företagen även får information angående vad som ska ske från andra håll, exempelvis staten, vilket en bättre offentlig debatt skulle kunna bidra med.

Staten är den som sköter den svenska regleringen efter att marknaden tydligt misslyckades under 1930-talet och Kreugerkraschen. Att ha en marknadsstyrning är inget som tidigare har varit särskilt lyckat i Sverige, men en statligt styrd reglering som idag råder i Sverige kanske inte heller fungerar. Avskaffandet av revisionsplikten bidrar till att Sverige återgår mot hur det var förr, att de svenska aktiebolagens revision blir marknadsstyrd. Utifrån svaren som givits av respondenterna finns en stor risk att detta inte kommer fungera på grund av att marknaden inte är förberedd på att ta det ansvar som krävs. Risken finns därmed att ännu en krasch kan uppstå när statens ställning allt mer minskar.

När maktskiftet skedde, från marknadsstyrd till en statsstyrd reglering, var en orsak att marknaden inte hade lyckats kontrollera att ekonomisk brottslighet inte skulle uppstå. Staten fick därmed en starkare ställning som idag är på väg bort igen. Respondenterna har vid intervjuerna framfört att de ser en risk att den ekonomiska brottsligheten kommer öka i takt med att avskaffandet sker. Samtidigt har de konstaterat att den inte försvann efter att revisionsplikten infördes i landet under 1980-talet. Som tidigare nämnts är inte revisorns huvudsakliga uppgift att upptäcka om företagen som revideras begår brottsligheter men att detta ändå kan framkomma under revisionens gång. Vad som är viktigt att ha i åtanke när det används ekonomisk brottslighet som ett argument för att inte avskaffa revisionsplikten är att alla företagsformer inte har revisionsplikt. Företag som är intresserade att bryta mot lagen lyckas oftast finna kryphål och att därmed behålla revisionsplikten, på grund av att ett fåtal inte kan sköta sig, kan ses som en form av kollektiv bestraffning och ett slag i ansiktet på de laglydiga. Flertalet företag var positivt inställda till att bli kontrollerade av revisorer bara för att det aldrig ska kunna uppstå misstankar mot dem. Att revisorns revision skulle innebära en fullständig garanti för att företagets räkenskaper är helt felfria är företagen införstådda med att så inte är fallet. Däremot ansåg de att revisionen kunde bidra till att visa att företaget var laglydigt.

De flesta företagen som deltagit har tydligt visat att de kommer att behålla sina gamla rutiner på grund av säkerheten. Företagen ser revisorns arbete som någon som säkerställer att räkenskaperna ser bra ut, att det inte finns några felaktigheter vilket är oerhört viktigt ut mot företagets intressenter. Antalet intressenter för företagen påverkas ofta av verksamhetens storlek och art. Ingenting har tytt på att företagen i undersökningen har haft ett stort antal intressenter. De intressenter som oftast angivits vid intervjutillfällena har framförallt varit bankerna. Detta medför att bankerna har ett stort ansvar att ta vad gäller den offentliga debatten, då företagen framförallt verka vilja höra från dem vad som kommer gälla när förändringen sker.

Företagen verkar uppskatta sina revisorer och känner att de inte vill mot det okända. Genom en vidare offentlig debatt finns möjligheten att förändringshastigheten kommer gå allt snabbare då det okända inte längre är så

okänt. Vilket är en förutsättning för att avskaffandet av revisionsplikten ska fungera.

5.8 Sammanfattning av empiri- och analyskapitlet

Genomgången av undersökningens empiriska material har påvisat att det finns en klar likhet i svaren som respondenterna har givit. Samtliga respondenter påpekade att gränsvärdena utredningen tagit fram är satt för högt och att en successiv avreglering hade varit att föredra. Företagen som deltagit har också uttryckt ett missnöje med informationen angående avskaffandet av revisionsplikten. De anser att den offentliga debatten inte nått fram utan informationen enbart kommit från ett håll, från revisorerna. Då informationen till företagen varit bristfällig har det inneburit att flertalet av dem tydligt uttryckt att de inte kommer avskaffa sina revisorer, i alla fall inte i första taget. Detta har med att de anser att revisorernas arbete utgör en kvalitetssäkring av verksamheten vilket de anser är viktigt, dels för sig själva och dels för kreditvärdigheten hos banken.

Utredningen har framförallt påvisat att många små svenska aktiebolag inte är beredda att avstå från sina vanor och rutiner för att istället införa något nytt och osäkert. Detta innebär att företagen inte kommer avskaffa sina revisorer, trots att möjligheten finns, på grund av att det nya är för okänt och för osäkert med vad som i så fall kommer att krävas av dem. Med en vidare offentlig debatt hade det okända kunnat åskådliggöras och bidragit till att företagen fått en bättre förståelse för den kommande regleringen inom redovisningsområdet. Dessutom hade debatten kunnat upplysa företagen om intressenterna kommer kräva revision av företagen eller inte i framtiden. Detta hade inneburit att företagen hade kunnat fatta sina beslut, om att behålla eller avstå från revisorn i framtiden, på bättre information än till skillnad från idag där de många gånger baserar sina beslut på antaganden.

6 Slutdiskussioner

Kapitlet kommer att belysa de tankar och slutsatser som uppstått efter genomgången av undersökningens empiriska material. Inledningsvis kommer forskningsfrågorna att besvaras utifrån de svar som respondenterna angivit i det empiriska materialet. Detta i sin tur leder oss in på vilka teoretiska bidrag som vi kan lämna med vår undersökning. Då studien som utförts behandlat ett ämne som fortfarande är outforskat har det inneburit att vi under undersökningens gång stött på många frågor. Därför avslutas kapitlet med förslag på vidare forskning.

6.1 Forskningsfrågor

Då undersökningen består av tre forskningsfrågor kommer dessa att belysas vart efter varandra, allt för att svaren ska bli så tydliga som möjligt för läsaren.

Är utredningens förslag på vilka som ska undantas revisionsplikt för högt satt, borde avskaffandet ske i etapper med en början hos de allra minsta?

Undersökningens empiriska material har påvisat att respondenterna har förstått att en förändring angående revisionsplikten är på väg att ske, vare sig vi vill det eller inte, allt för att vi ska närma oss de övriga europeiska länderna. Dock har undersökningen konstaterat att gränsvärdena som utredningen föreslagit är alldeles för högt satt. Detta har inneburit en oro för oss då Sverige med stor sannolikhet inte kommer att genomföra en successiv avreglering såsom utförts i andra europeiska länder och som undersökningens representanter från näringslivet föreslagit. Det empiriska materialet har hjälpt oss att inse att det finns en risk att marknaden inte hinner anpassa sig såvida genomförandet av revisionspliktens avskaffande inte sker i etapper. Detta mycket på grund av att marknaden måste få möjligheten att se att det okända inte är skrämmande. Undersökningen har påvisat att avskaffandet bör ske i etapper, men dock inte kunnat bidra med förslag på vart första gränsen borde sättas.

Kommer företagen att spara pengar, som är ett av syftena med avskaffandet av revisionsplikten, eller kommer kostnaderna i företaget finnas kvar?

Ett mål som satts, både av EU och regeringen, är att minska de administrativa kostnaderna för små och medelstora företag. Att företagen skulle spara dessa administrativa kostnader genom att avstå från revisionen är inget som företagen verkar vara intresserade av att göra. Undersökningen har påvisat att många företag inte besitter kunskapen eller intresset för att själva sköta deras ekonomi. Detta innebär att mycket av företagens administrativa kostnader ändå kommer att finnas kvar på grund av att de använder sig av redovisningsbyråer. Dock finns möjligheten att kontrollen av företagets verksamhet förblir enbart kontrollerad av deras redovisningsbyråer, men som det ser ut idag är inte det av intresse.

Undersökningen har tydligt visat att företag uppskattar att revisorer utför kontroller utav deras räkenskaper, sen att det kostar en del verkar de inte ha något större problem med. Många gånger har detta att göra med att företagen uppfattar att de får ut mycket av den slant som läggs på revisionen. Undersökningen tydliggjorde även att för företag innebär pengarna som läggs på den underskrivna årsredovisningen att räkenskaperna stämmer och att det året kan läggas åt sidan för att fokusera på det kommande verksamhetsåret.

Det empiriska materialet i undersökningen visar också på att företagen inte heller verkar vilja ändra på saker och ting i första taget, gamla vanor och rutiner finns som känns trygga för dem. Slutsatsen som erhållits innebär att under de första åren när företagen har möjligheten att avstå från att bli reviderade kommer de ändå att fortsätta, vilket innebär att de administrativa kostnaderna kommer att finnas kvar. Om företagen efter några år avstår från sin revisor tyder allt på att de ändå kommer vilja bli kontrollerad av någon utomstående och därmed kommer kostnaderna ändå att finnas kvar. Detta medför och de administrativa kostnaderna som EU och regeringen vill minska, för små och medelstora företag, verkar inte ske genom att avskaffa revisionsplikten.

Borde revisionsplikten avskaffas i Sverige överhuvudtaget?

Av allt att döma av undersökningen verkar inte de små svenska företagen vara redo för att avskaffa revisionsplikten. Självklart förstår vi att Sverige måste anpassa sig till EU och direktiven som de ger ut, men att direktiven i sin tur också ska anpassas till de olika medlemsländerna. Möjligheten att anpassa direktiven från EU till det enskilda landet finns, men detta är något som Sverige i frågan om revisionsplikt med all sannolikhet inte väljer att göra vilket kan få konsekvensen att genomförandet av den nya regleringen tar längre tid. Undersökningen har påvisat att avskaffandet av revisionsplikten inte är något som de små svenska företagen hyllar, vilket i sig kan få negativa effekter på förändringshastigheten. Men för att närma oss övriga europeiska länder borde avskaffandet ske, men då som en successiv avreglering efter en vidare offentlig debatt vilket undersökningen påvisat inte finns.

6.2 Studiens teoretiska bidrag

I Sverige är alla aktiebolag enligt lag tvingade att anlita revisorer som utför revision på dem, detta krav är idag på väg att försvinna. Avskaffandet av revisionsplikten är en företeelse inom redovisningsregleringen som enligt Streeck och Schmitter uppstår genom att marknaden, staten och föreningar tillsammans samarbetar. I Sverige har staten utgjort ett kontrollerande organ inom redovisningen sedan 1930-talet och ska bevaka att företagen sköter sig och samtidigt kontrollera den samhällsprocess som ständigt sker.

En samhällsreglering som idag är på väg att genomföras är avskaffandet av revisionsplikten. Avregleringen innebär att statens kontroll allt mer minskar för att istället bli mer marknadsstyrt. Att återgå till en marknadsstyrd reglering inom redovisningsområdet är inget som kommer vara helt oproblematiskt. Historien har visat vad som kan ske när marknaden styr. Risken finns att marknaden inte tar sitt fulla ansvar att avlämna tillförlitliga finansiella rapporter. Att företag avlämnat tillförlitliga uppgifter har varit en av statens uppgifter att se till att så sker, bland annat genom revision.

Undersökningen påvisade att företagen inte finner revisionsplikten som något negativt utan snarare som något positivt som innebär kvalitetssäkring på att de gjort rätt i sina räkenskaper och att granskningen av en utomstående är en nödvändighet för detta. Revisionsplikten är väl förankrat hos de mindre svenska aktiebolagen och att genomföra en stor förändring, såsom revisionspliktens avskaffande innebär, finns risken att det skapas en tröghet i förändringshastigheten. Detta är något som stöds både av den institutionella teorin som belysts tidigare samt genom undersökningen.

Förändringshastigheten påverkas av den mänskliga trögheten som uppstår på grund av vanor och rutiner. Genom att bättre underrätta de svenska företagen angående de regleringar inom redovisningsområdet som inom en snar framtid kommer att påverkar dem, kan innebära att förändringshastigheten eskaleras. Vad undersökningen påvisat är att det okända oftast är skrämmande men att det okända kan bli känt genom att föra en vidare offentlig debatt. En bättre offentlig debatt kan innebära att även de mindre svenska aktiebolagen får möjligheten att delta. Debatten kan bidra med att identifiera de problem och frågor som företagen finner samt kan den också medverka till att informera de allra minsta företagen som också påverkas av förändringarna. En vidare debatt hade kunnat innebära att samhällets ståndpunkt kommit fram på ett betydligt tydligare sätt till de svenska lagstiftarna.

Vår empiriska undersökning har bidragit med insikten att de små svenska företagen vill ha kvar revisionsplikten, men vi är väl medvetna om att den på ett eller annat sätt kommer avskaffas. Detta har att göra med att Sverige allt mer närmar sig de övriga europeiska länderna och de direktiv som kommer från EU. Tidigare nämndes Streeck och Schmitters modell och dess brister. Bristen enligt Puxty et al (1987) var att Streeck och Schmitter inte fokuserar på internationell reglering och hur det kan påverka det enskilda landet. De svenska regleringarna påverkas idag av EU-direktiv vilket innebär att Sverige berörs av internationella inflytanden. Undersökningen har påvisat att de direktiv som EU tagit fram inte anses anpassade för Sverige, dock finns medvetenheten att Sverige måste möta EU:s direktiv på något sätt. Undersökningens teoretiska bidrag har styrkt Jönssons

teori om vilken betydelse den offentliga debatten har för att klara av att genomföra kommande förändringar inom redovisningsområdet. En vidare offentlig debatt har påvisats kunna bidra till en bättre förståelse för det okända vilket innebär att möjligheten att lämna sina vanor och rutiner för de nya förändringarna kan få en allt snabbare takt.

I och med ett avskaffande kommer staten att mista den starka ställning de haft under flera decennier, samtidigt finns en risk med att återgå till att föra en marknadsstyrd reglering. Streeck och Schmitter nämnde även en tredje princip som kan komma få en allt större roll vid reglering av redovisningen, nämligen föreningarna. Deras ansvar blir att operera när staten mist sin starka ställning och när marknaden inte verkställer sina åtaganden. Föreningarna i samarbete med marknaden och staten kan komma att bemöta eventuella problem som uppstår när Sverige avskaffar revisionsplikten, där de tillsammans ska finna lösningar.

6.3 Reflektioner över studiens slutsatser

Vår undersökning har belyst ett ämne som utgör ett relativt outforskat område. Genom vår undersökning ville vi klarlägga vilken attityd de mindre svenska aktiebolagen hade till avskaffandet av revisionsplikten. Framförallt var syftet att förmedla deras röst då vi anser att den inte kommit fram i den offentliga debatten vi tagit del av. Undersökningen har belyst tre olika aktörer på marknaden; företag, banker och revisorer. Genom att behandla samtliga tre har vi fått en bred överblick dock har fokus framförallt funnits på företagen vilket bidragit till en djupare förståelse. Nu i efterhand har det visat sig att undersökningen hade kunnat vara bredare men samtidigt finns risken att undersökningen då hade förlorat den djupare förståelsen angående företagens attityd, vilket har varit vårt syfte med undersökningen att belysa.

Innan undersökningen påbörjades hade vi uppfattningen att åsikterna från de medverkande respondenterna skulle skilja sig åt. Skillnaden i svarsfrekvensen uppstod aldrig, utan deras svar har överlag varit relativt lika. Detta påvisade att

svaren företagen gav inte skilde sig nämnvärt åt vilket innebär att svaren inte påverkades av företagens olika varianter av verksamhet, storlek eller lokalisering.

En viktig reflektion vi gjort under undersökningens gång är den offentliga debatten och dess storlek. Innan undersökningen inleddes var inte debatten något vi nämnvärt hade fokuserat på utan det växte fram allt eftersom undersökningen yppade sig. Ur ett regleringssynsätt anser vi att en offentlig debatt måste ske, framförallt måste den debatt som idag förs även nå ut till de allra minsta. Detta har att göra med att regleringen inte ska behöva ta tid, att förändringshastigheten eskaleras, då det okända som företagen har respekt för inte är så okänt längre på grund av den offentliga debatten.

6.4 Förslag på vidare forskning

Vår undersökning har varit att ta reda på småbolagens attityd till avskaffande av revisionsplikten, där beslutet angående avskaffandet ännu inte genomförts. Fortfarande finns det en osäkerhet vart gränserna kommer att sättas, huruvida riksdagen kommer att gå på utredningens förslag eller om de kommer att genomföra en successiv avreglering. Vi är tämligen säkra på att revisionsplikten kommer att avskaffas i Sverige, dock inte på vilket sätt eller hur utslaget kommer att bli. Därför hade det varit väldigt intressant att forska vidare kring hur utförandet blev efter att avskaffandet skett. Denna fortsatta forskning kan dock tidigast utföras om några år för att verkligen få fram vilket utslag avskaffandet av revisionsplikten fått i Sverige när det gäller företagen, bankerna och ekonomisk brottslighet.

Vidare forskning hade kunnat vara att ta reda på hur avskaffandet påverkade revisorerna och deras arbetsmöjligheter. Detta, liksom det tidigare förslaget, är forskning som först kan utföras efter att avskaffandet har genomförts i Sverige. Innan dess kommer forskningen enbart att bestå utav spekulationer och antaganden. Vad vår undersökning påvisade var att företag uppskattar en nära relation till sin revisor och att många av företagen därför valde att anlita mindre byråer. Att se om avskaffandet haft olika utslag på de stora respektive mindre

revisionsbyråer hade också varit ett intressant område för vidare studier på grund av att debatten som idag förts har sett en risk att de mindre byråerna kommer att ta större skada.

Vidare forskning, som redan idag kan utföras som inte består av spekulationer, är att titta på hur avskaffandet har gått till i övriga Europa. Framförallt hade det varit intressant att se närmre på utslaget som de fått och om det stämt överrens med hur de hade tänkt sig att resultatet skulle bli innan avskaffandet genomfördes.

Källförteckning

Publicerade källor

Artsberg, Kristina. (2003). *Redovisningsteori –policy och –praxis*. Liber Ekonomi

Backman, Jarl. (1998). *Rapporter och uppsatser*. Studentlitteratur, Lund

Balans 2007 nr 1. Celmedtson, Peter. *Slopad revisionsplikt utreds*.

Balans 2007 nr 2. Aggestam Pontoppidan, Caroline. *När revisionsplikten avskaffades i Danmark*.

Balans 2007 nr 3. Brännström, Dan. *Om tomrum, relevans och pussel*.

Balans 2007 nr 4. Rehn, Joakim. *Snabba beslut i Finland*.

Balans 2008 nr 2. Skough, Bengt. *Företag behåller revisorn*.

Balans 2008 nr 8-9. Precht, Elisabeth. *Ja till slopad plikt – nej till slopad förvaltningsrevision*.

Bryman, Alan; Bell, Emma. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Liber AB

Cairns, David. (1997). *The future shape of harmonization: a reply*. The European Accounting Review, Vol. 6, Nr 2, s. 305-348

Collis, Jill. (2003). *Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit*. A Research Report for the DTI

Diamant, Adam. (2004). *Revisors oberoende – Om den svenska oberoenderegleringens utveckling, dess funktion och konstruktion*. Iustus Förlag AB

ECON-rapport nr 2007-092. *Den samhällsekonomiska nyttan av revision*. FAR SRS

Fagerfjäll, Ronald. (2005). *Ivar Kreuger – en komplicerad finanshistoria*. Sveriges bokhistoriska förlag.

Flower, John. (1994). *The Regulation of Financial Reporting in the Nordic Countries*. Fritzes AB

Gröjer, Jan-Erik. (2002). *Grundläggande redovisningsteori*. Femte upplagan. Studentlitteratur, Lund

Heed, Börje. (1989). *Brott som skakat Sverige*. INFO BOOKS AB

Humphrey, Christopher; Moizer, Peter; Turley, Stuart. (1993). *The Audit Expectations Gap in Britain: An Empirical Investigation*. Accounting and Business Research. Vol. 23, Nr 19 s. 395-411.

Jacobsen, Dag Ingvar. (2002). *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Studentlitteratur, Lund.

Jönsson, Sten. (1991) *Role Making for Accounting while the State is Watching*. Accounting, Organizations and Society, Vol. 16, Nr 5/6, s. 521-546

Lundahl, Ulf; Skärvad, Per-Hugo. (1999). *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Tredje upplagan. Studentlitteratur, Lund.

Moberg, Krister. (2003). *Bolagsrevisorn, Oberoende -Ansvar -Sekretess*. Andra upplagan. Norstedts Juridik AB

Nilsson, Stellan. (2005). *Redovisningens normer och normbildare. En nationell och internationell översikt*. Tredje upplagan, Studentlitteratur, Lund

Norberg, Claes; Thorell, Per. (2007). *Redovisningsfrågor i skattepraxis*. Iustus Förlag AB

Nytt från revisorn 2007 nr 5. Wennberg, Inge. *Kan revisorn ersättas med något annat?*

Porter, Brenda. (1993). *An Empirical Study of the Audit Expectation-Performance gap*. Accounting and Business Research. Vol 24, Nr 93, s. 49-68

Puxty, Anthony G; Willmott, Hugh C; Cooper, David J; Lowe, Tony. (1987). *Modes of regulation in advanced capitalism: locating accountancy in four countries*. Accounting, Organizations and Society, Vol. 12, Nr 3, s. 273-291.

Revision - En praktisk beskrivning. (2006) FAR Förlag AB

Rodhe, Knut. (2002). *Aktiebolagsrätt*. Tjugonde upplagan, Nordstedts Juridik AB

Sandström, Torsten. (2007). *Svensk aktiebolagsrätt*. Andra upplagan. Norstedts Juridik AB

Smiciklas, Martin. (2006). *Associationsrättens grunder – Bolag, föreningar och stiftelser*. Tredje upplagan, Studentlitteratur

SOU 1999:43. *Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamhet*. Norstedts Tryckeri AB

SOU 2008:32. *Avskaffandet av revisionsplikten för små företag*. Justitiedepartementet

Thorell, Per. (2003). *Företagens redovisning*. Fjärde upplagan, Iustus Förlag AB

Thorell, Per; Norberg, Claes. (2005). *Revisionsplikten i små aktiebolag*. Svenskt Näringsliv

Öhman, Peter. (2006). *Perspektiv på revision: tankemönster, förväntningssgap och dilemman*. Universitetstryckeriet Mid Sweden University, Sundsvall

Elektroniska källor

Advokaten Nr 6 2007. (15 November 2008)

http://www.advokatsamfundet.se/templates/CommonPage_Advokaten.aspx?id=7510

FAR SRS, pressmeddelande. (15 November 2008)

http://www.farsrs.se/pls/portal/docs/PAGE/FAR/NYHETSARKIV/2007/PRESSMEDDELANDE%20DET%20KOSTAR%20ATT%20AVSKAFFA%20REVISIONSPLIKTEN_0.PDF

LRF Konsult (14 November 2008)

<http://www.konsult.lrf.se/press/kronikorochdebattinlagg/avskaffandeavrevisionsplikten>

Nationalencyklopedins hemsida (9 December 2008)

<http://www.ne.se/artikel/1127835>

Skatteverket (15 November 2008)

<http://www.skatteverket.se/rattsinformation/remissvar/2008/remissvar2008/13122266808112.5.121b82f011a74172e5880005981.html>

Svenska bankföreningen (14 November 2008)

<http://www.bankforeningen.se/PressMedia/Pressmeddelande/Revisionsplikt.aspx>

Svenskt Näringsliv (14 November 2008)

<http://www.svensktnaringsliv.se/material/debattartikel/article48240.ece?csref=RS>
S

Öhrlings PricewaterhouseCoopers hemsida (9 December 2008)

<http://www.pwc.com/extweb/pwcpublications.nsf/docid/14932EAC567BA1B880257435003C4136>

Årsredovisningar

Datorium AB, årsredovisning 2007

Muntliga källor

Tord Sassler

Besöksintervju 28/11-2008

Karl-Erik Nilsson

Besöksintervju 3/12-2008

Mats Håkansson

Besöksintervju 3/12-2008

Michael Falkenklev

Besöksintervju 4/12-2008

Mona Åkesson

Besöksintervju 4/12-2008

Mathias Persson

Besöksintervju 4/12-2008

Daniel Nilsson

Besöksintervju 4/12-2008

Bengt Johansson

Besöksintervju 5/12-2008

Margreth Persson

Besöksintervju 8/12-2008

Monica Svantesson

Besöksintervju 8/12-2008

Bilagor

Bilaga 1 – Intervjuguide till företagen

Varför valde Ni att ha Ert företag som ett aktiebolag?

Hur många anställda har Ni?

Hur väl insatta är Ni i revisionspliktens avskaffande? Har Ni och Er revisor diskuterat detta ämne?

Känner Ni till utredningen som nyligen avslutades som Bo Svensson var ansvarig för, SOU 2008:32?

Vad är Er första tanke kring vad utredningen kommit fram till?

Vad anser Ni om förslaget som FAR SRS generalsekreterare Dan Brännström föreslagit att istället för att avskaffa revisionsplikten för små bolag att man istället inför en ny företagsform för de mindre företagen som då inte har revisionsplikt?

Är utredningens förslag på vilka som ska undantas revisionsplikt för högt satt, borde avskaffandet ske i etapper med en början hos de allra minsta?

Kommer Ni och Ert företag att välja frivillig revision om revisionsplikten tas bort? Eller kommer Ni använda revisorn mer som en rådgivare?

Tror Ni att företagen kommer att välja bort revisionen när denne blir frivillig?

Utför Ni redovisningen själva?

Hur många timmar lägger Ni på redovisningen?

Hur ofta träffar Ni Er revisor?

Ett argument som ofta förekommer i debatten om avskaffandet av revisionsplikten är att företag som väljer att avstå från att bli reviderade kommer få det svårare att få krediter hos bankerna, vad tror Ni om det?

Tror Ni att företag, eller Ni själva, som väljer bort revisionen kommer att behöva alternativa kontroller för att kunna kvalitetssäkra den finansiella rapporteringen?

Om revisionsplikten avskaffas vilka åsikter tror Ni att Era leverantörer kommer att ha angående om Ni väljer att behålla respektive avskaffa?

Tror Ni att Skatteverket kommer att vara hårdare i sin kontroll mot företag som inte använt sig av en revisor jämfört med företag som gjort det? Kan det vara en skrämselfaktor som gör att företag fortsätter använda sig av revisorer?

Tror Ni att revisionsplikten förhindrat ekonomisk brottslighet?

Det talas ofta om att det finns ett förväntningsgap mellan vad revisorerna utför och vad företagen vill att de ska utföra. Anser Ni att revisorn tydliggjort för Er vad som ingår i revisionen? Finns det vissa saker Ni önskat att revisorn gjort som denne inte gör?

Har Ni några synpunkter på hur avskaffandet skett i andra länder som vi i Sverige kan dra lärdom om?

Bilaga 2 – Intervjuguide till bankerna

Känner Ni till utredningen som nyligen avslutades som Bo Svensson var ansvarig för, SOU 2008:32?

Vad är Er första tanke kring vad utredningen kommit fram till?

Vad anser Ni om förslaget som FAR SRS generalsekreterare Dan Brännström föreslagit att istället för att avskaffa revisionsplikten för små bolag att man istället inför en ny företagsform för de mindre företagen som då inte har revisionsplikt?

Är utredningens förslag på vilka som ska undantas revisionsplikt för högt satt, borde avskaffandet ske i etapper med en början hos de allra minsta?

Tror Ni att företagen kommer att välja bort revisionen när denne blir frivillig?

Ett argument som ofta förekommer i debatten om avskaffandet av revisionsplikten är att företag som väljer att avstå från att bli reviderade kommer få det svårare att få krediter hos bankerna, stämmer detta?

Bankföreningens VD, Ulla Lundquist är positiv inställd för att avskaffa revisionsplikten. Dock tror hon inte att det kommer att medföra några dramatiska förändringar då hon tror att företag som vill ha krediter även i fortsättningen kommer att anlita denna typ av tjänster, revision. Har Ni på Ert kontor pratat om hur Ni ser på det hela?

Tror Ni att företag som väljer bort revisionen kommer att behöva alternativa kontroller för kvalitetssäkring av den finansiella rapporteringen för att kunna få krediter hos Er?

Om revisionsplikten avskaffas för 97 procent av de svenska företagen och dessa väljer att avstå från revision. Vad kommer Ni då att behöva förändra och på vilket sätt i så fall, Ert sätt att värdera företagens kreditmöjligheter?

Har Ni börjat informera Era kunder om vad Ni kommer att förvänta Er av dem i framtiden? Vilket är syftet med att Ni gör/ ej gör det?

Kommer företagens räntor skilja sig mellan företag som har blivit reviderade och företag som inte blivit det?

Tror Ni att Skatteverket kommer att vara hårdare i sin kontroll mot företag som inte använt sig av en revisor jämfört med företag som gjort det? Kan det vara en skrämselfaktor som gör att företag fortsätter använda sig av revisorer?

Tror Ni att revisionsplikten förhindrat ekonomisk brottslighet?

Har Ni några synpunkter på hur avskaffandet skett i andra länder som vi i Sverige kan dra lärdom om?

Bilaga 3 – Intervjuguide till revisorerna

Känner Ni till utredningen som nyligen avslutades som Bo Svensson var ansvarig för, SOU 2008:32?

Vad är Er första tanke kring vad utredningen kommit fram till?

Vad anser Ni om förslaget som FAR SRS generalsekreterare Dan Brännström föreslagit att istället för att avskaffa revisionsplikten för små bolag att man istället inför en ny företagsform för de mindre företagen som då inte har revisionsplikt?

Är utredningens förslag på vilka som ska undantas revisionsplikt för högt satt, borde avskaffandet ske i etapper med en början hos de allra minsta?

Tror Ni att företagen kommer att välja bort revisionen när denne blir frivillig?

Tror Ni och i så fall på vilket sätt att Ert arbete kommer att förändras i framtiden i och med avskaffandet? Tror Ni att företag kommer att använda Er mer som konsulter i framtiden, om avskaffandet av revisionsplikten går igenom?

Har Ni börjat informera Era kunder om att revisionsplikten är på väg att avskaffas? Vilken är syftet med att Ni redan gått ut med denna information? Vilket är syftet till att Ni inte gått ut med denna information?

Tror Ni att Skatteverket kommer att vara hårdare i sin kontroll mot företag som inte använt sig av en revisor jämfört med företag som gjort det? Kan det vara en skrämselfaktor som gör att företag fortsätter använda sig av revisorer?

Tror Ni att företag som väljer bort att revidera sitt företag kommer att behöva använda sig av någon alternativ kontroll för att deras finansiella rapporter ska bli kvalitetssäkrade?

Tror Ni att revisionsplikten förhindrat ekonomisk brottslighet?

Ett argument till varför revisionsplikten bör avskaffas beror på kostnaderna företagen lägger på revisionen. Är det rätt att säga att den kostnad företagen lägger på revision är en kostnad för att undkomma det personliga ansvaret

Det talas ofta om att det finns ett förväntningsgap mellan vad revisorerna utför och vad företagen vill att de ska utföra. Anser Ni att Ni tydliggjort för Era kunder vad som ingår i revisionen?

Har Ni några synpunkter på hur avskaffandet skett i andra länder som vi i Sverige kan dra lärdom om?

Hur jobbar Ni jämfört med mindre/större revisionsbyråer angående avskaffandet av revisionsplikten?